

Viktorija Totska

Leikki-ikäisen lapsen mediakasvatuksen tukeminen terveydenhoitajan työssä

Opinnäytetyö

Syksy 2016

SeAMK Sosiaali- ja terveysala

Terveydenhoitaja (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveystieteiden laitos

Tutkinto-ohjelma: Terveystieteiden laitos (AMK)

Tekijä: Viktoria Totska

Työn nimi: Leikki-ikäisen lapsen mediakasvatuksen tukeminen terveydenhoitajan työssä

Ohjaajat: Katriina Kuhalampi, THM & Marja Toukola, THM

Vuosi: 2016

Sivumäärä: 49

Liitteiden lukumäärä: 3

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, miten mediamaailma vaikuttaa leikki-ikäiseen lapseen, millainen tietämys mediasta on leikki-ikäisten lasten vanhemmillä, sekä miten terveydenhoitaja ja vanhemmat voivat tukea leikki-ikäisen lapsen median turvallista käyttöä. Opinnäytetyön tavoitteena on laajentaa ja kehittää omaa, vanhempien ja terveydenhoitajien tietoisuutta leikki-ikäisen lapsen mediakasvatuksesta. Opinnäytetyö perustuu Seinäjoen ammattikorkeakoulun Pk Inno-hankkeeseen, jonka tavoitteena on ympäröivän alueen työelämän kehittäminen. Kyselyyn vastasi 76 vanhempaa. Opinnäytetyö toteutettiin kyselylomakkeen avulla määrällisellä tutkimusmenetelmällä. Kysely jaettiin vanhemmille täytettäväksi Jurvan Kunnannupun ja Jalasjärven Jokipiin päiväkoteihin.

Medialla on huomattavan tärkeä rooli lasten arjessa ja kasvuympäristössä. Mediaan sisältyy televisio, internet, kirjat, lehdet, tietokonepelit, sosiaalinen media ja radio. Leikki-ikäiset lapset ovat syntyneet suoraan tietoyhteiskuntaan ja heidän median käyttönsä lähtökohdat ovat hyvin erilaiset verrattuna aiempaan sukupolveen. Alle kouluikäiset lapset osaavat jo käyttää medialaitteita ja heidän käsityksensä maailmasta ja todellisuudesta rakentuu osittain median kautta.

Kyselyn vastauksista selvisi, että 50% leikki-ikäisistä lapsista viettää päivittäin 1-2 tuntia median parissa ja 38% on alle tunnin. 68% vanhemmista on keskustellut lapsensa kanssa median turvallisesta käytöstä. Vanhemmista 93% on opettanut lapsilleen, ettei kaikki mediasisältö pidä paikkaansa. Vanhempien mielestä medialla on myönteinen vaikutus lapseen, eikä siitä koeta olevan haittaa lapsen kehitykselle. 84% vanhemmista oli sitä mieltä, että terveydenhoitajan ei ole tarpeellista keskustella heidän kanssaan lapsen mediakasvatuksesta. Kuitenkin 91% vanhemmista, joiden kanssa on keskusteltu aiheesta, koki sen hyödylliseksi.

Avainsanat: leikki-ikäinen, media, mediakasvatus, mediavälineet, terveyden edistäminen

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Work

Specialisation: Degree Programme in Public Health Nursing

Author: Viktoria Totska

Title of thesis: A Preschool Child's Media Education Support in Public Health Nursing

Supervisors: Katriina Kuhalampi, MNSc & Marja Toukola, MNSc

Year: 2016

Number of pages: 49

Number of appendices: 3

The purpose of this thesis is to find out how nowadays the media affect to under school age children, what kind of knowledge of the media have about children and their parents, and also how a public health nurse and children's parents are supported under school age children use media safely. The aim of the thesis is to expand and develop own, parents' and public health nurse's knowledge of media education, and how to secure safe media using of under school-age children. The questionnaire was answered by 76 parents. The method of this thesis was quantitative. The data was gathered by structured questionnaires with one open question. This thesis consists of the results of the survey and a comprehensive theory. The questionnaire is distributed to parents in Jurva Kunnannuppu and Jalasjärvi Jokipii day-care centers.

The media have a considerable important role in everyday life of children and the growth environment. Media includes television, internet, books, magazines, computer, games, social media and radio. Under school age children are born into the information society and their media skills are very different compared to the previous generation. Children under school age can use media devices very well and their readiness in the media world is surprisingly high.

The investigation showed that 50% of the under school age children are interested of media content. The result of this thesis showed that 50% of children are spending their daily time with media about 1-2 hours, and 38% of them use media less than an hour. 68% of parents have discussed with their children how to use media safely and 93% of them have taught that the media don't always content truth things. 84% of parents were answered that they don't see necessary to discuss with them about their children media education. Parents with which public health nurse has been discussed about this subject, 91% of them said that found it useful. As a result, a public health nurse would be a good idea to broach the topic of media education with each family.

Keywords: a preschool child, media, media education, media tools, health promotion

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	1
Thesis abstract.....	2
SISÄLTÖ.....	3
1. JOHDANTO.....	5
2. Media leikki-ikäisen lapsen arjessa.....	6
2.1 Leikki-ikäisen lapsen kehityspiirteet.....	6
2.2 Media ja leikki-ikäiset lapset.....	9
2.3 Vanhemmat mediakasvattajan roolissa.....	11
2.4 Mediataito.....	13
3. Terveystenhoitaja leikki-ikäisen lapsen mediakasvatuksen tukijana.....	15
3.1 Terveystenhoitaja terveyden edistäjänä.....	15
3.2 Lastenneuvolan terveystenhoitaja terveyden edistäjänä.....	16
3.3 Mediakasvatuksen ohjaus terveystenhoitajatyössä.....	17
4. OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TARKOITUS.....	22
5. OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	23
5.1 Aineiston keruu ja kohderyhmä.....	23
5.2 Aineiston analyysi.....	25
6. TULOKSET.....	27
6.1 Taustatiedot.....	27
6.2 Leikki-ikäisen lapsen median käytön muodot.....	27
6.3 Leikki-ikäisen lapsen median käytön määrä.....	29
6.4 Vanhempien näkökulmat median vaikutuksesta lapseen.....	30
6.5 Vanhempien ohjaus lapsen median käyttöön.....	32
6.6 Vanhempien odotukset terveystenhoitajan tuesta mediakasvatukseen.....	34
7. POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	37
7.1 Tulosten tarkastelua ja johtopäätökset.....	37
7.2 Tutkimuksen eettisyys.....	42
7.3 Tutkimuksen luotettavuus.....	43

7.4 Opinnäytetyö prosessina.....	45
7.5 Jatkotutkimusaiheet	45
LÄHTEET	47
LIITTEET.....	49
LIITE 1 Saatekirje.....	1
LIITE 2 Kyselylomake vanhemmille	2
LIITE 3 TIIVISTETYT TULOKSET	7

1. JOHDANTO

Lapsen mediakasvatuksen tukeminen on ajankohtainen ja mielenkiintoinen aihe, sillä media on kaikkialla ja se on osa meidän elämäämme. Merirannan (2010) mukaan leikki-ikäiset lapset ovat syntyneet tietoyhteiskuntaan ja heidän median käytönsä lähtökohdat ovat hyvin erilaiset verrattuna aiempaan sukupolveen. Alle kouluikäiset lapset osaavat jo käyttää medialaitteita ja heidän valmiutensa mediamaailmassa ovat yllättävän korkeat. (Meriranta 2010, 28.) Medialla on huomattavan tärkeä rooli lasten jokapäiväisessä elämässä ja kasvuympäristössä (Opetusministeriön Mediamuffinssi- hanke 2008, 6).

Mediaan sisältyy yleisesti televisio, internet, kirjat, lehdet, tietokonepelit, sosiaalinen media ja radio. Leikki-ikäiset lapset oppivat hyvin nopeasti käyttämään kaukosäädintä, pelikonsoleita, älypuhelinta, tablettia, mutta saatavan tiedon käsittely ei ole kehittynyt vielä riittävälle tasolle. Aikuisen keskeisenä tehtävänä mediakasvatuksessa on antaa tukea ja opastusta, sekä suojella lasta haitallisilta sisällöiltä. (Tarsalainen 2015, 4-7.)

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten mediamaailma vaikuttaa leikki-ikäiseen lapseen, millainen tietämys mediasta on leikki-ikäisten lasten vanhemmillaan, sekä miten terveydenhoitaja ja vanhemmat voivat tukea leikki-ikäisen lapsen median turvallista käyttöä. Opinnäytetyön tavoitteena oli laajentaa ja kehittää omaa, vanhempien ja terveydenhoitajien tietoisuutta leikki-ikäisen lapsen mediakasvatuksesta. Opinnäytetyö perustuu Seinäjoen ammattikorkeakoulun Pk Inno hankkeeseen, jonka tavoitteena on ympäröivän alueen työelämän kehittäminen.

2. Media leikki-ikäisen lapsen arjessa

2.1 Leikki-ikäisen lapsen kehityspiirteet

Leikki-ikäisellä tarkoitetaan 1-6-vuotiaita lapsia. Leikki-ikä voidaan luokitella kahden kehitysvaiheeseen, varhaiseen ja myöhäiseen. Tässä iässä lapsi oppii hyvin herkästi monenlaisia käytännöllisiä taitoja, jotka jatkossa heijastuvat lapsen koko kyseiselle ikäkaudelle. Leikki-ikäisen lapsen fyysinen ja motorinen kehitys, sekä sosiaaliset taidot kehittyvät todella nopeassa tahdissa. (Koistinen, Ruuskanen & Surakka 2004, 66.)

Ensimmäisten sanojen jälkeen sanavarasto alkaa kasvaa, samalla puhe tulee selkeämmäksi ja lapsi oppii puhumaan pikkuhiljaa lauseilla. 3-5-vuotiaana lapsi ymmärtää numeroita ja niiden merkitystä, sekä päävärien tunnistaminen, niiden erotelu ja lausuminen onnistuvat. Erilaiset pelit herättävät kiinnostuksen, sekä niiden säännöt tulevat vähitellen selväksi. Leikki-iässä sukupuoliroolit alkavat esiintyä lapsen toiminnassa. Lapsi oppii hahmottamaan ympäristöön kuuluvia vaaratekijöitä, myös esiintyvät pelon tunnetilat tukevat normaalia lapsen kehitystä. (Koistinen, Ruuskanen & Surakka 2004, 67.)

Lapsi on aktiivinen tutkija ja toimija, joka suhtautuu ympäristöön uteliaasti ja spontaanisti. Lapsen maailmankuva rakentuu eri aistien kautta, joiden avulla hän saa monipuolista tietoa ja ymmärrystä ympäristöstä. Leikki-ikäisen lapsen oppimisprosessi tapahtuu toiminnan kautta, joka vahvistaa lapsen hyvinvointia ja käsitystä itsestä, sekä lisää hänen osallistumismahdollisuuksiaan. Mielekkäällä toiminnalla lapsi innostuu ilmaisemaan omia tunteitaan ja ajatteluaan. (Niinistö & Ruhala 2006, 9-10.)

Alle 3-vuotiailla lapsilla kehittyvät kiintymyssuhteet ja perusluottamus, jotka myöhemmin ovat tunne-elämän ja ihmissuhteiden taustana. Minuuden ja oman persoonan muodostuminen on oleellista tässä vaiheessa. Samalla lapsi harjoittelee itsenäistymistä ja oppii kestämään hetkellisen vanhempien poissaolon. Tunne-elämykset auttavat lasta kehittämään tunteiden hallintaa ja ymmärtämään paremmin ympäröivän maailman. Sadut ja median tarinat ovat empatian kehityksen läh-

tökohtana, niiden kautta lapsi oppii samaistumaan tarinoiden hahmoihin ja myötäelää heidän tunteitaan. Mallioppiminen ympäristön kautta tapahtuu hyvin tehokkaasti ja oman mielikuvituksensa avulla lapsi rakentaa omia toimintatapoja. (Niinistö & Ruhala 2006, 16.)

Ensimmäinen ja vaativin haaste lapsen elämässä on erkaantuminen äidistä. Hänen on osattava irrottautua siitä, keneltä hän on saanut turvan ja lämmön. Irtautumisen taustalla tapahtuu lapsen yksilöllisyyden ja persoonan hahmottaminen, silloin lapsi alkaa ymmärtää, että hän on oma erillinen persoona. Liikkumisen ja kielellisen kehityksen avulla lapsilla kehittyy minä-käsitys, myös ympäristö avautuu toisesta näkökulmasta. Eriytyminen äidistä synnyttää ahdistuksen ja kiukun tunteita, jotka vaikuttavat lapsen ensimmäiseen kriisivaiheeseen. Hyväksytyksi tulemisen tunne kuuluu lapsen kehitysvaiheen haasteisiin. (Niinistö, Ritokoski & Ruhala 2008, 10.)

Seuraava tärkeä kehitysvaihe alkaa kolmevuotiaana ja päättyy kuuden vuoden ikäisenä, silloin lapsi yrittää muodostaa yliminän käsityksen. Lapsen on opittava ympäristön normeja, sääntöjä, asenteita ja käyttäytymissääntöjä, sekä pyrittävä toimimaan niiden mukaisesti. Lapsen omatunto ei ole samassa muodossa kuin aikuisella, vaikka lapsi osaakin jo toimia asetettujen normien mukaisesti. Lapsen tarpeiden sallimisen ja rajoittamisen välillä on suuri kasvatuksen haaste. Rajojen muodostumisessa on löydettävä hyvä tasapaino, sillä niiden väärä muoto voi vaikuttaa haitallisesti lapsen yliminän kehitykseen. Liian tiukka kasvatus heijastuu kielteisesti lapsen kehityksessä, syyllisyyden tunne ja rangaistuksen pelko jäävät syvästi alitajuntaan. Jos on liian löysät rajat, lapsesta voi tulla turvaton ja tasapainoton, joka on aina ja kaikessa esillä hakemassa hyväksyntää. Kehitysvaiheen lopulla terveen lapsen käsitys itsestään sekä omista kyvyistään on hyvin myönteinen. (Niinistö, Ritokoski & Ruhala 2008, 10–11.)

Kolmannen ikävuoden jälkeen lapsen persoonallisuus alkaa hahmottua syvemmin, jo tässä vaiheessa lapsen ajattelu ja sanavarasto alkavat laajentumaan nopeassa tahdissa. Kolmivuotiaan lapsen ymmärrys on hyvin konkreettinen, eikä tässä iässä hän ymmärrä välttämättä fiktion ja faktan eroa. Lapselta ei voi vaatia pitkäjänteisyyttä ja paikalla pysymistä, sillä hänen keskittymiskykynsä on hyvin lyhyt. Pienen lapsen kiinnostuksen kohteena yleensä ovat toiset lapset, eläimet ja sadun hah-

mot. (Niinistö & Ruhala 2006, 16–17.) 4-vuotiaana lapsi on hyvin itsenäinen ja riippumaton muista, hän voi käyttäytyä aggressiivisesti niin fyysisesti kuin verbaalisesti. Tällainen käyttäytyminen on terveeseen kehitykseen kuuluva itsenäistymisvaihe. Nelivuotiaalla on hyvin vilkas mielikuvitus, joka näkyy leikeissä ja peloissa. Myös leikin avulla lapsi saattaa purkaa pahaa oloaan. Nelivuotias lapsi kertoo mielellään omia asioitaan muille avoimesti. Tavallisessa lääkrileikissä tapahtuu sukupuoliisuuden tiedostaminen. Lapsen onnistuessa hänen itsetuntonsa vahvistuu, mikä on todella tärkeää sosiaalisen kehityksen kannalta. (Koistinen, Ruuskanen & Surakka 2004, 67.)

Viisivuotiaalla on selkeä halu toimia yhteisön sääntöjen mukaisesti, sekä hän pyrkii tekemään asioita oikein. Lapsi kyselee rohkeasti vanhempien mielipiteitä ja selityksiä erilaisista asioista. Kun taas kuusivuotias tekee asioita omalla tavallaan ja esittää mielellään muille taitojaan. Kateuden tunne omia sisaruksia kohtaan on hyvin tavallista tässä iässä. Kaverilla ja sisaruksilla on tärkeä rooli kasvuprosessissa, silloin lapsi oppii ottamaan huomioon toisten tarpeita ja toiveita, samalla hän jakaa omia kokemuksia ja tavaroita. Jos perheessä on yksi ainoa lapsi, hänelle pitää järjestää seuraa, ettei hänestä tulisi liian itsekeskeinen. (Koistinen, Ruuskanen & Surakka 2004, 68.)

Lapsen normaali kehitys on yksilöllinen tapahtuma, sillä jokainen oppii tiettyjä taitoja omassa tahdissa. (Koistinen, Ruuskanen & Surakka 2004, 59.) Lasta hoidettaessa ja hänen kehitystään tuettaessa on tärkeä muistaa, että perintötekijöillä ja kasvuympäristöllä on suuri merkitys lapsen kehitysprosessiinsa. Terveen kasvun ja kehityksen tukemana ympäristö tarjoaa lapselle erilaisia virikkeitä ja mahdollisuuksia. Tärkein kehittymisen osa-alue on vuorovaikutus toisten ihmisten kanssa. Kasvattajan on oltava rauhallinen ja määrätietoinen lapsen seurassa, silloin lapsi kokee olonsa turvalliseksi. (Koistinen, Ruuskanen & Surakka 2004, 63.)

Leikki on olennainen tarve lapsen päivittäisessä toiminnassa. Leikkiessä lapsi kehittää ja harjaannuttaa sosiaalisia, emotionaalisia, fyysisiä ja henkisiä taitojaan. Leikin on oltava lapsen kehitystä vastaavaa, silloin mielenkiinto pysyy kauan. Leikki-ikä on pitkä kehitysvaihe, jossa leikit heijastavat lapsen kehitysasteen. Leluja ostaessa pitää ottaa huomioon lapsen ikä ja kehityksen taso. Lelujen ei saa aihe-

uttaa haittaa terveydelle, niiden on oltava kestäviä ja hyvin puhdistettavia, sillä lapsi pitää usein leluja suussaan. (Koistinen, Ruuskanen & Surakka 2004, 69.)

2.2 Media ja leikki-ikäiset lapset

Jo syntymästään asti lapsi on aktiivinen yksilö, joka on valmiina viestimään ja olemaan tiiviissä vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. (Niinistö & Ruhala 2006, 34.) Medialla on tärkeä rooli lasten arjessa. Se alkaa jo ennen syntymää, esimerkiksi ääniviestinnän kautta. (Opetusministeriön Mediamuffinssi-hanke 2008, 6.) Median vaikutus voidaan havaita pukeutumisesta leikkeihin ja puheenaiheista identiteetin muodostumiseen. Media ei tarkoita vain tietokoneita ja muita teknisiä laitteita, vaan siihen kuuluvat niin viestinnän välineet kuin sisällötkin: sadut, kuvat, uutiset, mainokset, musiikki. Tarkemmin tarkasteltuna monet lelutkin ovat median osa-aluetta. Oheistuotteet, kuten Pokémon-kortit ja Peppi-pehmolelut, kuuluvat ohjelmien tai tuoteperheiden mainontaan. Ohjelmista tutut hahmot taas mainostavat leluja, vaatteita ja muuta myytävää. (Mediataitokoulu 2013, 4,6.)

Noin kolmen vuoden iässä lapset oppivat käyttämään ja seuraamaan mediaa säännöllisesti. (Merilampi 2014, 9.) Median käyttö on osa lapsen arkista elämää, johon vaikuttavat monet käytännölliset asiat kuten teknisten laitteiden saatavuus, harrastukset, kaveripiiri ja sisarusten vaikutus, sekä vanhempien asettamat rajoitukset. (Kupiainen, Vehmas & Uusitalo 2011, 10.)

Lasten käsitys maailmasta ja todellisuudesta rakentuu osittain median kautta. Median vaikutus näkyy lapsen kehityksessä, sosiaalisessa elämässä sekä ajankäytössä, niin hyvällä kuin pahalla tavalla. Media herättää erilaisia tunteita, näkyy lapsen leikeissä ja puheissa. Median seuraaminen tuo koko perheelle laadukasta yhdessäoloaikaa, jossa jokainen perheen jäsen voi jakaa omaa kokemusta ja mielihetkiä. (Niinistö & Ruhala 2006, 16, 27.)

Media tarjoaa paljon myönteistä kokemusta lapsille, kun samalla sen käyttö voi olla yhteydessä monenkaltaisiin ongelmiin. (Meriranta 2010, 20–21.) Esimerkiksi television yhteinen katselu lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta perheenjäsenten kesken, mutta jos lapsi viettää television ääressä useita tunteja vuorokaudessa,

lapsen liikunnalliset harrastukset jäävät vähäiseksi. Silloin fyysinen kunto ja kehitys alentuvat, mikä tulevaisuudessa voi johtaa syömishäiriöihin tai painonhallinta-ongelmiin. Television ohjelmasisällöstä voi joskus seurata pelon tunnetta, joka sitten voi johtaa unettomuuteen, levottomuuteen tai psykosomaattisiin oireisiin, kuten pää- tai vatsakipuihin. Mallioppimisen kautta saattaa seurata lasten aggressiivinen ja väkivaltainen käyttäytyminen. (Meriranta 2010, 12–13.)

Tietokoneet, televisiot ja pelikonsolit ovat tulleet tärkeäksi osaksi lapsiperheiden elämää ja vanhemmuutta. (Lahikainen 2015, 129). Median antamat elämykset ja mielikuvat muodostavat lasten kehityksen joko hyvään tai huonoon suuntaan. Television, internetin ja pelien runsas harrastaminen vaikuttaa perheen elämäntapaan, harrastusten ja liikunnan määrään. (Hermanson 2012, 142–143.) Lasten Mediabarometrin (2013) mukaan, esimerkiksi lasten keskuudessa, uusista välineistä yleisin on tablettitietokone, joka on reilussa kolmasosassa perheistä. (Suoninen 2014, 15.)

Lapset hakevat televisiosta jännitystä ja yleensä parhaina pidetyt ohjelmat ovat niitä, jotka ovat jännittävän ja pelottavan rajalla. Pelottaviksi koetut ohjelmasisällöt muuttuvat helposti hallittavaksi lapsen kehityksen myötä. Jännittävyydeltään eritasoisten ohjelmien katsominen auttaa lasta oppimaan ymmärtämään ja hallitsemaan omia emootioitaan. Itsenäiset pelonhallinnan kokemukset lisäävät turvallisuudentunnetta ja ovat lapselle hyvin myönteisiä kokemuksia. (Lahikainen 2015, 228–229.) Media voi lisätä tai vähentää vanhempien ja lasten yhteistä aikaa, myös se tiivistää ja laimentaa suhdetta. Usein median avulla voidaan täyttää yksinoloa tai paikata puutteita perheen vuorovaikutuksessa virtuaalisia kaverisuhteita luomalla. (Lahikainen 2015, 34- 35.)

Television katselu vie lasten aikaa kirjojen lukemiselta, sekä vahvistaa materialistista ajattelua että uhkaa lasten viattomuutta. Samalla on osoitettu, että television katselulla ja tietokonepelien pelaamisella on erilaisia yhteyksiä lasten väsymykseen ja pelkotiloihin. Internetissä seikkailu voi johtaa lapsen sopimattomille ja kasvua haittaaville sivustoille. (Lahikainen 2015, 109.) Väkivaltaa, onnettomuuksia, kauhua, seksiä sisältävät ohjelmat ja uutiset eivät sovi leikki-ikäisten lasten katseltavaksi, koska ne saattavat lisätä lapsen pelkoja, levottomuutta, unihäiriöitä ja aggressiivista käyttäytymistä. (Hermanson 2012, 144.)

Median aiheuttamat pelkotilat näkyvät yleisimmin nukahtamisongelmana, painajaisunina tai käyttäytymisen muutoksina. Lapsen pelkoon vaikuttavat tekijät ovat yksilöllinen tunneherkkyys, kielen kehityksen taso, sekä kyky erottaa fakta ja fiktio. Useimmiten leikki-ikäinen lapsi pelästyy yksittäisiä fantasiahahmoja, yleensä muumien mörkö ja satujen hirviöt ovat lasten pelkojen kestoaiheita. Tavallisimmat leikki-ikäisten pelottavimmat mediasisällöt ovat hirviöt, pedot, eksymis- ja hylkäämiskohtaukset, sekä voimakkaat ääni-, valo- ja kuvatehosteet. (Opetushallitus 2009, 51, 53.)

Lapset ovat pienestä lähtien erilaisten brändien keskellä. Vanhemmat saattavat ostaa vauvalle tietynmerkkisiä vaippoja ja leikki-ikäiselle tietynmerkkisiä leikkivälineitä. On entistä enemmän suoraan lapsille tarkoitettua mainontaa, esimerkiksi televisiomainokset vaikuttavat lasten tietoisuuteen brändituotteista ja niistä on tullut yhä nuoremmille lapsille merkityksellisiä. Vanhemman on hyvä huomioida mainonnan ja brändien merkitys lasten kulutusvalinnoissa. (Opetushallitus 2009, 9.)

Myös median vahvistunut rooli yhteiskunnassa on yhdistänyt erilaisia kulttuureja, esimerkiksi samat satuelokuvat, konsolipelit ja musiikki on eri puolilla maailmaa usein suosittuja ja tunnettuja. Globaali media luo osaltaan kansainvälistä vuorovaikutusta ja helpottaa kommunikaatiota. (Opetushallitus 2009,27.)

Suoninen (2014, 70–71) kertoo, että internetin käyttö aloitetaan kuvaohjelmien katselulla jo alle 2-vuotiaana, ja nettipelien pelaaminen alkaa yleistyä 3–4-vuoden iässä, myös kuvaohjelmien katselu on ohittanut pelien pelaamisen internetin tärkeimpänä käyttötarkoituksena 0–8-vuotiaiden lasten keskuudessa.

2.3 Vanhemmat mediakasvattajan roolissa

Mediakasvatuksella pyritään tukemaan lapsen hyvinvointia, sekä turvallista ja tasapainoista kehitystä (Meriranta 2010, 20). Mediakasvatuksen tehtävänä on vaikuttaa yksilön median käyttöön kehittämällä hänen mediataitojaan. Lapsen mediakasvatuksessa on tärkeää kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaaminen. Mediakasvatuksellisessa toiminnassa pyritään ilmaisemaan omia tunteita, joista lapsi

saa tunnekokemuksia, tietoa tunteista ja mahdollisuuden harjoitella tunteiden tulkintaa. (Tarsalainen 2015, 5.)

Mediakasvatuksen kannalta lapsi elää nopeasti kasvavassa mediakulttuurissa, johon hän tutustuu ja pystyy samaistumaan. Mediakasvatuksella halutaan edistää lasten oppimista ja kasvua, elämisen perusvalmiuksia, sekä jatkuvaa kehittymistä käyttämällä eri median aloja. (Niinistö & Ruhala 2006, 8.) Mediakasvatus auttaa lasta ymmärtämään median toimintatavat ja antaa mahdollisuuden toteuttaa itseään mediavälineiden avulla, samalla lapsi oppii keskustelemaan mediakokemuksistaan ja niiden herättämistä tunteista. (Kylmänen 2010, 10.)

Mediakasvatus ei vaadi mitään erityiskykyjä mediakasvattajalta, sillä mediakasvatuksen aiheen saa ihan arjesta, kuten leikistä, kuvasta, laulusta tai bussin mainosteipeistä. Media on läsnä arjessa koko ajan, siksi siihen on helppo tarttua. Pienet teot, kuten kuunteleminen, kysyminen, kertominen ja yhdessä tekeminen vaikuttavat lapsen mediakasvatukseen. (Niinistö & Ruhala 2006, 100.)

Aikuisen vastuulla on suojella lasta haitalliselta median aineistolta ja ehkäistä pelottavia tilanteita median parissa. Mitä pienemmästä lapsesta on kyse, sitä helpompi aikuisen on vaikuttaa lapsen mediakasvatukseen. Silloin lapsella ei ole vielä riittävää tiedon käsittelytaitoa, eikä hän välttämättä ymmärrä asioiden mittasuhteita. Paras suojelukeino median haittavaikutukselta on median kohtuullinen ja monipuolinen käyttö. (Niinistö & Ruhala 2006, 26.)

Lapsi tarvitsee mediankäytössään neuvontaa ja tukea vanhemmalta, lisäksi kuuntelua, läsnäoloa ja yhdessä tekemistä, jotta hän oppii käyttämään mediaa tietoisesti, kunnioittavasti ja vastuullisesti. Esimerkkejä ja käyttäytymismalleja lapset saavat yleensä heidän vanhemmiltaan. Se, miten lapsi käyttää mediaa, rakentuu kodin esimerkin perusteella. Vanhempien asettamat rajoitukset ja säännöt ovat todella tärkeitä, sillä vanhemmat ovat lapsen tärkeimpiä mediakasvattajia. Perheen mediankäyttöä pohtimalla voi nähdä, miten oma tai perheenjäsenen mediankäyttö voi vaikuttaa lapseen. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2015.)

Vanhemmat saattavat välillä kokea, etteivät he ymmärrä lastensa mediamaailmaa, eivätkä osaa neuvoa heitä median käytössä. Vanhempien ei kuitenkaan tarvitse

osata tai tietää kaikkea esimerkiksi *Instagramista* tai *WhatsAppista*. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2015.)

Mediakasvattajan on oltava tietoinen turvallisesta mediankäytöstä ja hänen pitää osata tutustua erilaisiin median ilmiöihin, suunnittelemalla sekä toteuttamalla mediakasvatusta (Tarsalainen 2015, 5).

Vanhemman on hyvä huolehtia ikärajoista, etteivät pienet lapset pääse kokemaan ikätasolleen kielteisiä kokemuksia. Monissa perheissä ikärajoja ei noudateta ja vanhemmat suhtautuvat niihin välinpitämättömästi. Jokaisen ikäraajapäätöksen takana on lastensuojelullinen näkökulma, joka perustuu lakiin ja on sitova. (Kylmänen 2010, 19–21.) Kasvattajan oppaan 2014 mukaan lapsen ikään nähden sopimaton tai haitallinen mediasisältö voi aiheuttaa lapselle erilaisia pelon tunteita. Televisio-ohjelmien, digitaalisten pelien ja kuvaohjelmien ikäraajat varoittavat lapsen kehitykselle haitallisista sisällöistä, siksi on tärkeää ottaa niitä huomioon. (KA-VI & MEKU 2014, 4.)

Opetushallituksen mukaan (2009) elokuvien ja pelien ikäraajat perustuvat väkivaltaisten, seksuaalisten ja kauhua herättävien aineistojen analysointiin eri-ikäisten katsojien kannalta, joten näitä asiantuntijoiden tuottamia rajoituksia tulee ehdottomasti noudattaa perheissä, päivähoitossa, esiopetuksessa ja koulussa. (Opetushallitus 2009, 51.)

2.4 Mediataito

Mediakasvatuksella kehitetään mediataitoja, jotka toimivat suojana median riskivaikutuksia vastaan. Mediakasvatuksen päätavoitteena on kriittinen medialukutaito, joka saavutetaan mediataitoja harjoittelemalla. (Tarsalainen 2015, 5.)

Mediataito on elinikäinen prosessi, joka voidaan alkaa kehittämään jo varhain lapsuudessa (Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa 2008,20). Mediataito tarkoittaa kykyä analysoida, tulkita, luoda, ilmaista, osallistua, kyseenalaistaa ja valita itselleen sopivia medioita ja sisältöjä. Lapsen on hyvä oppia käyttämään kriittistä medialukutaitoa hyväksi. (Opetusministeriön Mediamuffinssi- hanke, 2008, 6,9.)

Tärkeimmät mediataitojen osa-alueet ovat tunnetaidot, turvataidot, sosiaaliset taidot, sekä median tuottamisen, vastaanottamisen ja kommunikoinnin taidot. Nyky maailmassa mediataidot kuuluvat keskeisiin kansalaistaitoihin. (Niinistö, Ritokoski & Ruhala 2008, 20–21.)

Lasten mediataidot voidaan määritellä kyvyksi hankkia tietoa median avulla ja mediasta. Mediataidot kehittyvät esimerkiksi lukemalla erilaisia median tuottamia tekstejä, tutkimalla erilaisia mediasisältöjä, hallitsemalla eri medialaitteita, viestittelemällä ja ilmaisemalla itseään eri mediavälineillä, valitsemalla itselleen sopivia medioita ja sisältöjä, arvioimalla ja analysoimalla vastaanottamaansa tietoa ja viihdettä, olemalla vuorovaikutuksessa median avulla. (Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa 2008, 9.)

Medialukutaito voidaan luokitella kolmeen eri vaiheeseen. Ensimmäiseen tulevat funktionaaliset taidot, joilla tarkoitetaan kykyä käyttää mediaa eli sen teknistä hallintaa. Esimerkiksi, lapsi osaa laittaa tietokoneen päälle, kääntää lehden sivua, tai painaa tabletin sovelluksen päälle. Toisessa vaiheessa ovat praktiset taidot, joilla tarkoitetaan kykyä tunnistaa omia median käytön tarpeita ja arvioida niitä. Lapsi tunnistaa jo esimerkiksi, mihin joitakin medialaitetta käytetään ja millaisiin tilanteisiin. Lapsi osaa hahmottaa median ääressä käytettyä aikaa ja sopimuksia median käyttöön liittyen. Ja kolmanteen vaiheeseen tulevat kriittiset taidot, jotka tarkoittavat arviointia omasta median käytöstä. Esimerkiksi, lapsi osaa arvioida itseään median käyttäjänä ja tunnistaa, miten mediaesitykset vaikuttavat esimerkiksi värin, äänen, ilmeiden tai toiminnan tasolla. Lisäksi lapsi ymmärtää median mahdollisuuksia itseilmaisun ja kommunikaation välineenä. (Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa 2008, 20.)

3. Terveydenhoitaja leikki-ikäisen lapsen mediakasvatuksen tukijana

3.1 Terveydenhoitaja terveyden edistäjänä

Terveydenhuoltolaissa (2010/1326,3§) terveyden edistämiseksi tarkoitetaan toimintaa, joka kohdistuu yksilön, väestön, yhteisön ja elinympäristön terveyden sekä työ- ja toimintakyvyn ylläpitämiseen ja parantamiseen, vaikuttamalla terveyden taustatekijöihin.

Terveyttä edistävällä työllä pyritään vahvistamaan mielenterveyttä, ehkäisemään sairauksia, tapaturmia ja muita terveysongelmia, myös yritetään kaventaa väestöryhmien välisiä terveyseroja. (Haarala ym. 2015, 37.)

Terveyden edistämisen työssä on olemassa omia arvoja, kuten ihmisarvon ja itsenäisyyden kunnioittaminen, voimavaralähtöisyys, oikeudenmukaisuus, osallistuminen, yhteistyö, kestävä kehitys ja asiakasnäkökulma sekä kulttuurisidonnaisuus. Terveyden edistämisen päätavoitteena on vahvistaa henkilön voimavaroja, joita käyttämällä hän voi kehittyä ja olla aktiivisessa roolissa oman terveyden hallinnassa ja ylläpitämisessä. Tarkoituksena on myös parantaa ihmisten mahdollisuuksia vaikuttaa oman ja ympäristön terveyteen kohottamalla terveysoloja. (Haarala ym. 2015, 36.)

Terveyttä edistävä työ perustuu ihmisten oma-aloitteisen toiminnan tukemiseen, joka käsittelee ihmisen elämää kokonaisuutena ja jossa tuetaan asiakkaiden aktiivista osallistumista ja voimavarojen käyttöä. Terveydenhoitajan on ymmärrettävä terveyden moniulotteisuutta ja terveyttä määrittäviä tekijöitä. (Haarala ym. 2015, 37.)

Terveydenhoitajatyössä pääpaino tulee terveyden edistämiseen ja tukemiseen. Siinä terveyden edistämiseksi tarkoitetaan toimintaa, joka parantaa perheiden terveyttä antamalla heille mahdollisuuksia vaikuttaa omaan terveyteensä ja sen taustalla oleviin tekijöihin, kuten elämäntapavalinnat. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004, 23.)

Terveydenhoitajan työalueeseen kuuluu terveystieteiden ja sairauksien ehkäisyä, varhaista toteamista ja sairastuneiden hoitamista sekä terveellisen ympäristön suunnittelua ja kehittämistä. Terveydenhoitajan työssä on tärkeää parantaa terveyden tasa-arvoa ja vähentää yhteiskunnallista eriarvoisuutta toimimalla moniammatillisessa joukossa. Terveydenhoitajan asiantuntijuuteen sisältyy rohkeus puuttua terveystieteisiin ja terveysasioiden esille nostaminen myös yhteiskunnallisella tasolla, vastuun ottaminen sekä oman ammattitaidon ja työmenetelmän kehittäminen. Terveydenhoitaja luo perheissä terveyden perustan, hän antaa tukea ja ohjausta päivittäisissä asioissa, lasten kasvatuksessa, rajojen asettamisessa ja ristiriitojen ratkaisussa. (Haarala ym. 2015, 15.)

3.2 Lastenneuvolan terveydenhoitaja terveyden edistäjänä

Lastenneuvolalla on keskeinen asema yhteiskunnassa ja sillä on hyvät mahdollisuudet edistää fyysistä ja psyykkistä terveyttä, ennaltaehkäistä erilaisia sairauksia sekä tukea perheitä erilaisissa elämäntilanteissa. Lastenneuvolan terveydenhoitajat tapaavat pienten lasten perheet yhteensä noin 15–20 kertaa. Terveydenhoitajan pitää osata ottaa huomioon perheiden omia lähtökohtia terveeseen elämään. Perheiden terveyden edistämisen kannalta terveydenhoitajan on käytettävä aktiivista, voimavaralähtöistä, perhekeskeistä ja yhteistyöhakuista työtettä. Neuvolan tavoitteena, on vahvistaa perheiden voimavaroja, sekä vanhempien kykyjä toimia oman perheen hyväksi. Neuvoloissa lasten ja perheen terveen elämän edellytyksiin kiinnitetään aktiivisesti huomiota. Neuvolan työtapaan kuuluu moniammatillinen ja sektorienväläinen yhteistyö. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004, 18, 23.)

Lastenneuvolan tavoitteena on edistää alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveyttä ja hyvinvointia, sekä kaventaa perheiden välisiä terveyseroja. Lastenneuvolan toimintaan kuuluu lasten kasvun ja kehityksen seuranta, perheiden elämälaadun parantaminen, voimavarojen ylläpitäminen sekä sairauksien varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen. (Haarala ym. 2015, 235–237.)

Lastenneuvolan työhön sisältyy yksilölliset määräaikaistarkastukset seulontoihin, terveyskeskustelu, puhelinneuvonta, kotikäynnit, ryhmäneuvolat sekä neuvolan sisäinen ja ulkoinen tiimityö. Neuvolatyössä korostetaan perheiden aktiivista osal-

listumista, sekä vuorovaikutuksellista suhdetta terveydenhoitajan, lapsen ja hänen huoltajansa välillä. Terveydenhoitajatyön lähtökohtana on lapsen ja perheen yksilöllisten tarpeiden tunnistaminen, sekä perheiden voimavarojen vahvistaminen. Lääkäriin ja terveydenhoitajan havaintojen lisäksi, on tärkeää myös ottaa huomioon perheen omat havainnot ja huolenaiheet. Myönteinen palaute ja vuorovaikutteinen toimintatapa ovat oleellisia osia terveydenhoitajatyössä. (Haarala ym. 2015, 234–235.)

3.3 Mediakasvatuksen ohjaus terveydenhoitajatyössä

Useimmilla lapsilla älypuhelimet, tietokoneet ja tabletit ovat jo itsestäänselvyys, jotka kuuluvat heidän tavalliseen arkielämäänsä. 2-vuotiaat osaavat jo käyttää tabletin sovelluksia ilman aikuisen apua. Leikki-ikäisten lasten elämään kuuluu internetin käyttö, yhteisölliset pelit ja muut sosiaalisen median palvelut. Myös oppimisprosessi tapahtuu nykyään tietokoneiden avulla. Monet lasten kirjat vaihtuvat digitaaliksi ja niiden käyttöä kannustetaan yhä enemmän. (Välikangas 2016, 8). Lasten mediamaailma rakentuu elokuvista, televisio-ohjelmista ja kirjoista, joista he saavat tietoa ja tunnekokemuksia ympäristöstä. (Niinistö, Ritokoski & Ruhala 2008, 20.)

Suoninen (2014, 20–24) kertoo, että 90 % yli 2-vuotiaista lapsista katsovat lähes päivittäin kuvaohjelmia television tai internetin kautta. Lastenbarometrin (2013) mukaan pienimmillä lapsilla ei ole omia kännyköitä, useimmiten he käyttävät vanhempiensa (kosketusnäyttöllisiä) puhelimia pelien pelaamiseen. Pienet lapset myös katsoivat kuvaohjelmia ja kuuntelivat musiikkia tai radiota kännykällä. Kännykän tärkeys oli kolmessa vuodessa yleistynyt erityisesti 3–6-vuotiaiden lasten keskuudessa. (Suoninen 2014, 69.)

On tärkeää, että vanhemmat olisivat mukana lapsen media- sekä arvo- ja moraali- kasvatuksessa, vanhempien on osattava tukea tiedon ja tunteiden kehittymistä, jotta kehittyvät tietorakenteet eivät olisi pelkästään median vastuulla. (Niinistö, Ritokoski & Ruhala 2008, 20.) Joskus lapsi voi kokea netin tai television mediasisältöä pelottavaksi tai ahdistavaksi, joka saattaa jäädä vaivaamaan häntä. Useimmiten lapsi ei uskalla jakaa kokemuksiaan vanhemmilleen tai hän ei tiedä, miten ker-

toa asiasta. Syitä voi olla monenlaisia, kuten syyllisyyden tai häpeän tunne, pelko mahdollisesta rangaistuksesta tai lapsi ei halua huolestuttaa vanhempiaan. Vanhemman tehtävä on kuitenkin auttaa lasta käsittelemään kokemuksiaan ja tunteitaan. (KAVI & MEKU 2014, 12.)

Tutkimuksessa (2014) kerrotaan, että leikki-ikäisten lasten vanhemmilla on tapana katsoa kuvaohjelmia yhdessä ja on vähintään viikoittaista – ajanvietettä. Vanhemmat myös tuntevat lapsen katsomat kuvaohjelmat ja käyttämät mediasisällöt varsin hyvin. (Suoninen 2014, 72.)

Lapsen kasvaessa vanhemmat saattavat kokea epävarmuutta, etteivät ymmärrä lasten mediamaailmaa tai eivät tiedä, miten he voivat antaa tukea, ohjausta ja kannustusta lapselle toimimaan oikein, ja tässä tehtävässään he tarvitsevat apua terveydenhoitajalta. Lastenneuvolan keskeisenä tavoitteena on, että jokaisella vanhemmalla on mahdollisuus luoda lapseensa turvallinen, vastavuoroinen kiintymyssuhde jo varhain ja muodostaa myönteinen käsitys lapsesta ja itsestään vanhempana. Vanhempien on osattava tunnistaa ja ymmärtää myös oman mediankäyttönsä seuraamuksia lapselle. (Valkonen 2014.)

Vanhemmilta vaaditaan mediakriittisyyttä. Vanhempien tulisi osallistua aktiivisesti lasten median käyttöön, keskustelemalla ja kuuntelemalla omaa lasta, sillä yhteisen kokemuksen jakaminen on todella antoisaa. Vanhemmat ovat median käyttäjän mallina, siksi on hyvä miettiä, mitä ohjelmia katsotaan kotona. Lapset oppivat näkemään ja kokemaan mediaympäristöä kriittisesti sekä toimimaan itse omatoimisina tuottajina. Median kautta lapsen ajattelu, itseilmaisu sekä sosiaaliset ja viestinnälliset taidot kehittyvät hyvin nopeasti. (Vilén ym. 2006, 523–524.)

Tärkeää on, että vanhemmat ymmärtävät, mitä mediakasvatusvastuu on ja mitä se sisältää, esimerkiksi lapselle sopimattomien mediasisältöjen rajoittamista, hyödyllisten ja iloa tuottavien mediasisältöjen monipuolista tarjoamista (Valkonen 2014).

Perheen on tärkeää jakaa keskenään median tuomaa ilon ja hyödyn kokemuksia, mutta samalla pitää muistaa luoda tarvittavia sääntöjä ja tottumuksia. Kodin aktiivinen ja rakentava median toimintamalli suojelee lasta haitallisilta vaikutuksilta, sekä vaikuttaa lapsen myönteiseen, tiedostavaan ja valikoivaan mediankäyttöön. Vanhemmat ovat usein huolissaan siitä, minkälaisen vaikutuksen lapset saavat

median kautta, huolenaiheena ovat yleensä median haitalliset sisällöt. Mediaväkivalta vaikuttaa eri kehitysvaiheessa oleviin lapsiin eri tavoin. Vanhempien pitää kiinnittää huomiota erityisesti pienen lapsen mediavaikutukseen, sillä mitä pienempi lapsi on, sen vähemmän hänellä on keinoja ymmärtää näkemäänsä ja kokeaansa. (Niinistö & Ruhala 2006, 25–26.) Vasaman artikkelissa kerrotaan:

”monet aikuiset eivät tule ajatelleeksi, että lapset altistuvat sopimattomalle sisällölle myös täysin tahtomattaan. Esimerkiksi lastenohjelma *Pingusta* löytyy *YouTubesta* parodia, jossa pingviinit esiintyvät humalassa. Pikkulapsi saattaa klikata jaksoa ymmärtämättään”. (Vasama 2016, HS).

Terveystoimittaja ottaa esille lapsen median hyödyt ja vaarat, kun lapsi on täyttänyt kaksi vuotta. Myöhemmillä käynneillä neuvolassa palataan aiheeseen, jossa keskustellaan mediakasvatuksesta lisää. (Sosiaali- ja terveystoimittaja 2004, 207–209.) Vanhemmat voivat saada opastusta mediakasvatuksesta neuvolan terveystoimittajalta. Yhdessä he voivat selkeyttää ja vahvistaa mediaan liittyviä ajatuksia, lisäksi terveystoimittaja voi antaa uusia ideoita ja vinkkejä arkeen. On hyvä, ottaa puheeksi mediarajojen asettamisesta, jossa vanhemmat voivat vaikuttaa median sisältöihin. (Niinistö & Ruhala 2006, 28.)

Lapsen median käyttöä voidaan rajoittaa seuraavien sääntöjen avulla, kuten sisällöllinen ohjaus ja sopimukset, jossa sovitaan mitä katsotaan tai pelataan, yhteinen valikointi, vaihtoehtoisen toiminnan ja harrastusten tarjoaminen, määrän rajoittaminen, jossa sovitaan heti ohjelmien määrä, myös ajan rajoittaminen, kuten tunti-rajoitus, tekninen rajoittaminen, esimerkiksi sensuurisiru (TV), suodatinohjelmat internetin käytössä. Medialaitteita ei suositella lastenhuoneisiin, mieluummin perheen yhteisiin oleskelutiloihin. (Sosiaali- ja terveystoimittaja 2004, 209.)

Valkosen mukaan (2016) vanhemman on huolehdittava, ettei lapsi vietä liikaa aikaa median parissa. Aika on hyvä rajata niin, että päivään mahtuu mukaan myös yhdessäoloa perheen ja ystävien kanssa sekä liikkumista. Kolmevuotias lapsi liikkuu yleensä omaehtoisesti paljon, jos hänellä vain on siihen mahdollisuus. Vanhempien on hyvä kiinnittää huomiota siihen, millaisia mediankäytön tapoja perheen arkeen on vakiintunut, esimerkiksi avataanko televisio heti kotiin tultaessa? Tai onko lapsella mahdollisuus katsoa kuvaohjelmia ja pelata tabletilla niin halu-

tessaan? Lähdetäänkö lapsen kanssa yhdessä ulos, puuhataan kotiaskareita ja tutustutaan yhdessä kirjoihin, peleihin ja elokuvaan? (Valkonen 2016.)

Valkonen (2016) korostaa, että median parissa käytetyn ajan lisäksi vanhemmalla on velvollisuus huolehtia siitä, että lapsen katsomat kuvaohjelmat ja pelattavat pelit ovat hänelle sopivia. Kuvaohjelmien ja digitaalisten pelien ikäraajat eivät ole suosituksia, vaan ilmoittavat lapsen ikätasolle haitallisesta sisällöstä. 3-vuotias saa katsoa vain kaikille sallittuja kuvaohjelmia ja pelata vain kaikille sallittuja pelejä, jotka ovat merkitty ikärajalla S. On huomattava, että kaikki S-merkityt kuvaohjelmat eivät sovi lasten katsottaviksi, niissä ei vain ole sellaisia sisältöjä, jonka perusteella ikäraja olisi asetettu. (Valkonen 2016.)

Lapsen pelaamiseen liittyy usein vahva toiminnan ja välittömän palkitsemisen suhde, joka voi koukuttaa. Vanhemman tehtävänä on opastaa pelaavaa lasta, myös muiden harrastusten pariin, jotta lapsi oppii tekemään myös asioita, jotka eivät palkitse välittömästi. Vanhemman on hyvä huomioida ajoissa lapsen liiallisen median käytön, esimerkiksi jos lapsi laiminlyö kavereita tai harrastuksia median käytön vuoksi, jos lapsi ei nuku tarpeeksi tai arkitiinit kärsivät, jos lapselle tulee terveydentilan heikkenemiseen liittyviä oireita, kuten univaikeuksia tai niska- ja selkäkipuja. Lapsi voi olla ärtynyt ollessaan poissa ruudun ääreltä, tai lapsi peittelee median käytön laajuutta perheenjäseniltä, sekä tuntee syyllisyyttä siitä. (KAVI & MEKU 2014, 18–19.)

Mannerheimin Lastensuojeluliiton mukaan (2010) vanhemmat voivat tukea oman lapsen mediakasvatusta seuraavien vinkkien avulla. Esimerkiksi kirjaa muistiin lasten leikeissä ja puheissa esiintyviä mediaan liittyviä satuhahmoja, sanontoja, leikinaiheita ja oheistuotteiden nimiä. Kysy lasten mielipiteitä sankarihahmoista, leikkeihin vaikuttaneista televisio-ohjelmista ja leluista, osoita välittämistä ja kiinnostusta lasten tekemisiin tutustumalla lasta kiehtoviin ohjelmiin, hahmoihin ja leluihin katsomalla televisiota, tutkimalla internetiä tai käymällä vaikkapa kirjastossa tai lelukaupassa. Opasta lasta löytämään vaihtoehtoisia toimintamalleja. Lopeta ja kiellä leikki, joka on haitallinen leikkijöilleen ja ympäristölleen ja jonka tapahtumia leikkijät eivät ole valmiita muuttamaan. Seuraa lasten luomia leikkejä, niiden kautta saat arvokasta tietoa lapsista, heidän maailmastaan ja mieltymyksistään. Tärkein-

tä, ole läsnä, leiki mukana ja ohjaa aina tarvittaessa. (Mediatyökaluja varhaiskasvatukseen 2010, 11.)

4. OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TARKOITUS

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, miten mediamaailma vaikuttaa leikki-ikäiseen lapseen, millainen tietämys mediasta on leikki-ikäisten lasten vanhemmiltaan, sekä miten terveydenhoitaja ja vanhemmat voivat tukea leikki-ikäisen lapsen median turvallista käyttöä.

Opinnäytetyön tavoitteena on laajentaa ja kehittää omaa, vanhempien ja terveydenhoitajien tietoisuutta leikki-ikäisen lapsen mediakasvatuksesta.

Tarkoituksen toteuttamiseksi selvitetään seuraavia kysymyksiä:

1. Minkälaista mediaa ja miten leikki-ikäiset lapset käyttävät?
2. Kuinka paljon leikki-ikäinen lapsi käyttää mediaa?
3. Miten media vanhempien mielestä vaikuttaa lapseen?
4. Miten vanhemmat ohjaavat leikki-ikäisen lapsen median käyttöä?
5. Minkälaista tukea vanhemmat odottavat terveydenhoitajalta lapsen mediakasvatuksessa?

Opinnäytetyön aihe on rajattu leikki-ikäisen lapsen mediankäyttöön vanhempien näkökulmasta, sillä leikki-ikäiset lapset ovat syntyneet suoraan tietoyhteiskuntaan ja heidän median käytön lähtökohdat ovat hyvin erilaiset verrattuna aiempaan sukupolveen. (Meriranta 2010, 28.) Opinnäytetyössä on korostettu terveydenhoitajan merkitystä vanhempien ja leikki-ikäisten mediakasvatuksen ohjauksessa, sekä millä keinoin hän voi edistää perheiden valmiutta mediamaailmassa.

5. OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

5.1 Aineiston keruu ja kohderyhmä

Tieteellisessä tutkimuksessa on olemassa erilaisia aineiston keruutapoja. Kysely on yksi tapa kerätä aineistoa. Kyselyä voi jakaa puhelimitse, sähköisesti tai kyselylomakkeella. Yleensä kyselyissä on valmiiksi laadittuja kyselylomakkeita, joissa kysymykset ovat samassa muodossa kaikille vastaajille. Kyselylomakkeen kysymykset voivat olla strukturoituja, joissa on valmiit vastausvaihtoehdot, tai avoimia, jossa vastataan omin sanoin. Kyselylomaketta tehtäessä tekijällä pitäisi olla hyvä teoreettinen perehtyneisyys tutkittavasta aiheesta. (Lindblom-Yläne ym. 2011, 113–114.)

Opinnäytetyössä on käytetty määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusmenetelmää, jossa kuvataan eri tutkimustekijöitä numeerisesti, kuvioita ja taulukoita käyttäen. Määrällistä tutkimusta voidaan kutsua myös tilastolliseksi tutkimukseksi. (Lindblom-Yläne ym. 2011, 101–105.)

Tutkimukseni kohdejoukkona oli kaksi päiväkotia Etelä-Pohjanmaan alueella. Kyselylomakkeet (LIITE 2) jaettiin Jurvan Kunnannuppuun ja Jalasjärven Jokipiin päiväkoteihin. Ennen kyselyn aloittamista haettiin tutkimusluvan päiväkotien johtajilta. Kyselyä tehtäessä noudatettiin salassapitovelvollisuutta. Tutkimukseen osallistuminen oli vapaaehtoista. Tutkimuksessa ei ole rajattu mediavälineitä, vaan tutkimukseen otettiin kaikenlaisia lasten mediavälineitä tutkittavaksi. Kyselylomake (LIITE 2) on suunniteltu ja laadittu kerätyn teorian pohjalta ja sen tavoitteena oli saada vastauksia opinnäytetyön tutkimusongelmille.

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa on tärkeää, että aineisto on riittävästi laaja ja kuvaa hyvin ilmiötä. Sen perusteella voidaan yleistää perusjoukon tulokset, pelkäämättä, ettei tilastollinen ilmiö ole tarpeeksi edustavaa. Tutkimuksen tavoite, tutkimuskysymys, aineiston laajuus, hankintatapa ja yleistämisen mahdollisuus ovat tiiviissä vuorovaikutuksessa keskenään. (Lindblom-Yläne ym. 2011, 113, 117.)

Määrällinen tutkimus perustuu mittaamiseen, jonka tuloksena syntyy lukuarvoja sisältävä havaintoaineisto, jota analysoidaan tilastollisin analyysimenetelmin. Ti-

lastotieteen tavoitteena on tiivistää ja selittää numeroaineistoa käyttäen tilastollisia tunnuslukuja. Määrällisessä tutkimuksessa todellisuus rakentuu objektiivisesti todettavista tosiasioista. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 135.)

Kyselylomaketta tehtäessä, on hyvä miettiä etukäteen, kuinka täytyy käsitellä ja raportoida saatavat tiedot. Kysymyksiä ja vastausvaihtoehtoja suunniteltaessa on pohdittava, kuinka tarkkoja vastauksia halutaan tai on mahdollista saada. Kyselylomakkeen laatimiseen kuuluu tutkittavien asioiden nimeäminen, lomakkeen rakenteen suunnittelu, kysymysten muotoilu, lomakkeen testaus ja korjaus sekä lopullinen lomake. (Heikkilä 2014, 45–47.)

Kysymyksiä tehtäessä, tutkijan on otettava huomioon mitattavien käsitteiden ja ilmiöiden ulottuvuudet, jotka yleensä selviävät aiheeseen liittyvästä teoriasta. Jokaisista ulottuvuutta varten tarvitaan yksi tai useampia kysymyksiä kyselylomakkeelle. Kysymyksiä laadittaessa täytyy miettiä mittaamisen luotettavuuteen ja pätevyyteen liittyvät ongelmat. Hyvät kysymykset ovat yksinkertaisia, lyhyitä ja selkeitä. Tutkijan ei tulisi käyttää epäselviä käsitteitä, ellei niitä selitetä erikseen. On muistettava, että tutkittava henkilö on harvoin yhtä perehtynyt aiheeseen kuin tutkija. (Taanila 2014, 21.)

Kyselytutkimusten etuna on laaja tutkimusaineisto, johon sisältyy laaja-alaisesti erilaisia kysymyksiä, sekä siihen voi osallistua suuri määrä henkilöitä. Sitä pidetään tehokkaana menetelmänä juuri siksi, että tutkija pystyy suorittamaan aineistonkeruun ilman vaivannäköä ja samalla onnistuu säästämään aikaa. Kyselyä tehtäessä voidaan tarkasti arvioida aikataulua ja kustannuksia. Kyselytutkimuksen kielteisenä puolena pidetään aineiston pinnallisuutta ja tutkimuksia teoreettisesti vaatimattomina. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 188–190.)

Tilastollinen tutkimus voidaan suorittaa joko otanta- tai kokonaistutkimuksena. Tutkimuksen kohteena on yleisesti perusjoukko (populaatio), eli tietty ryhmä. Otantamenetelmällä on ratkaiseva vaikutus siihen, kuinka luotettavasti otoksen avulla voidaan kuvata perusjoukkoa. Jos tutkijalla ei ole mahdollisuutta tutkia koko perusjoukkoa, silloin voidaan poimia perusjoukosta osajoukko. Otos on perusjoukosta sattumalla valittu osajoukko. Otosta valittaessa täytyy perusjoukon alkiolla olla mahdollisuus tulla valituksi otokseen. Otantamenetelmillä pyritään varmistamaan

otannan satunnaisuus: kaikilla perusjoukon jäsenillä pitäisi olla samanlainen mahdollisuus päästä otokseen mukaan. (Lindblom-Yläne ym. 2011, 146–148.)

Ryväsotannalla tarkoitetaan tapaa, jossa otos otetaan ensin joistain suuremmista yksiköistä, esimerkiksi päiväkodeista, ja sen jälkeen poimitaan näistä kokonaisuuksista varsinaiset havaintoyksiköt eli leikki-ikäiset lapset. Ryväsotanta on käytökelpoinen silloin, kun kaikista perusjoukkoon kuuluvista havaintoyksiköistä ei ole luetteloja, eli perusjoukko koostuu luonnollisesti. (Lindblom-Yläne ym. 2011, 148–149.) Tutkimusta tehdessäni olen käyttänyt ryväsotantamenetelmää.

Tutkimukseni kohderyhmänä toimivat Jurvan ja Jalasjärven päiväkotien leikki-ikäiset lapset (1-6-vuotiaat) ja heidän vanhempansa. Kyseiset päiväkodit valitsin tuttujen kautta. Päiväkotien henkilökunta jakoi kyselykaavakkeet (LIITE 2) vanhemmille täytettäväksi, jotka he palauttivat takaisin viimeistään saman viikon päätteenä. Vastanneiden vanhempien lukumäärä oli yhteensä 76.

5.2 Aineiston analyysi

Aineiston analysointia kannattaa pohtia jo suunnitteluvaiheessa. Sillä varmistetaan kuinka suunniteltu aineisto pystyy tarjoamaan vastaukset tutkimuskysymyksiin. Kvantitatiivisen tutkimusaineiston analysoinnissa yleensä käytetään erilaisia tilastollisia ohjelmistoja. Tilasto-ohjelman avulla kootaan aineisto yhteen, jonka jälkeen aloitetaan sen käsitteleminen. Aineisto tulee käsitellä niin, että tutkimusongelmat saadaan ratkaistua. Tutkimuksen tulosten perusteella tehdään johtopäätökset, sekä esitetään niiden yhteys teoreettiseen viitekehykseen. Aineiston tallentamisessa kiinnitetään erityistä huomiota sen huolellisuutteen. (Heikkilä 2014, 138–139.)

Aineistot analysoidaan atk-ohjelmien (mm. tilasto-ohjelma SPSS) avulla. Jotta tutkimuksessa saatuja tuloksia voidaan pitää luotettavina, on tutkimusaineiston oltava riittävän suuri ja edustava. Kyselylomakkeen laatiminen vaatii tekijältään riittävä ja hyvää teoreettista perehtyneisyyttä tutkimusilmiöönsä. (Lindblom-Yläne ym. 2011, 113–114.)

Ennen varsinaista tutkimusta, kyselylomakkeen toimivuus esiteltiin kohdejoukon edustajalla, joka oli välttämätön osa tutkimustyötä. Sen kautta saatiin selvitettyä kysymysten ymmärtämisen oikein ja tarkoituksenmukaisesti. Kyselylomakkeessa (LIITE 2) oli lyhyt kuvaus työstä ja saatekirje. Saatekirjeessä oli esitelty työn aihe, sen tavoite ja tarkoitus sekä kohderyhmä (LIITE 1).

Opinnäytetyön analysointivaiheessa kaikkien 76 lomakkeen käsin lasketut vastaukset syötettiin tiedot taulukkolaskentaohjelmaan (Microsoft Excel 2013). Lomakkeessa oli yhteensä 31 strukturoitua kysymystä, jossa oli valmiit vastausvaihtoehdot ja yksi avoin kysymys, joihin piti vastata omin sanoin (LIITE 3). Microsoft Excel-taulukkolaskentaohjelman avulla tehtiin erilaisia pylväs- ja piirakkakuviota havainnollistamaan työn tutkimustuloksia.

6. TULOKSET

6.1 Taustatiedot

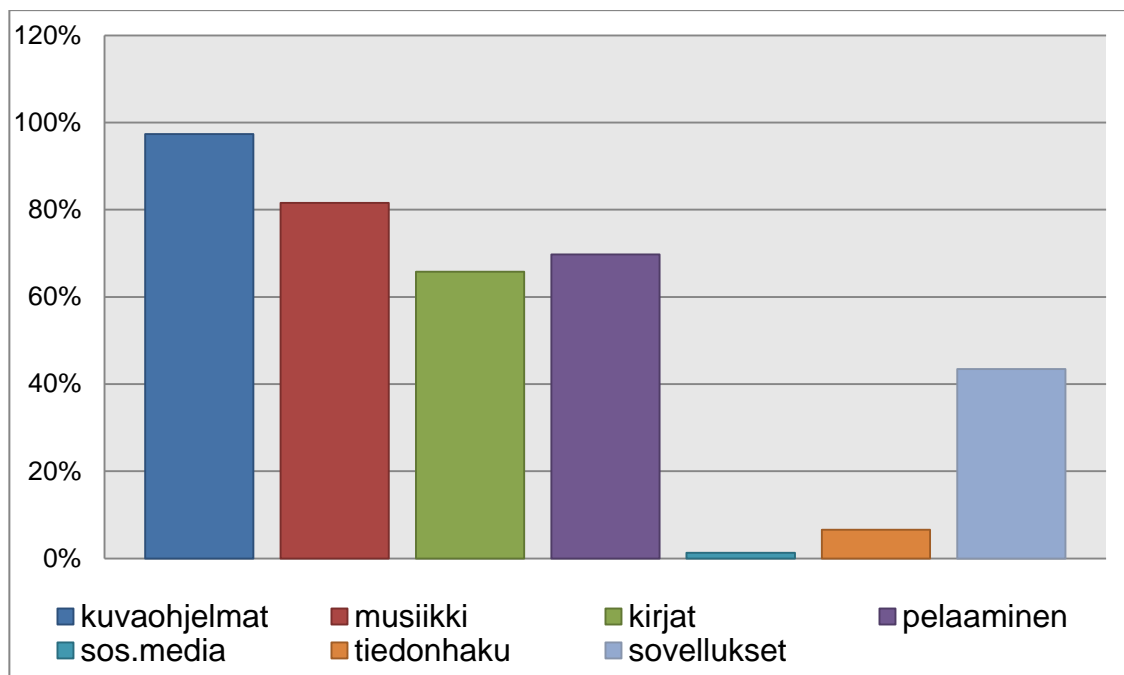
Kyselykaavakkeet vietiin päiväkotien johtajille viikolla 40, jotta päiväkotien henkilökunta jakaa kyselyt vanhemmille. Kyselylomakkeet (LIITE 2) vietiin Jurvan Kunnannuppuun, jossa on viisi päiväkotiryhmää ja Jalasjärven Jokipiin päiväkotiin, johon kuuluu kaksi ryhmää. Kyselylomakkeen vastausaika oli yksi viikko, 3.10–7.10.2016 ennen syysloman alkamista. Vanhemmat saivat täyttää lomakkeita joko päiväkodissa tai kotona, jonka jälkeen he palauttivat vastaukset lastenhoitajille. Vastanneiden vanhempien yhteismäärä oli 76. Tiivistetyt tulokset löytyvät kokonaisuudessaan Liitteestä 3.

Vastanneista 83% (n= 63) oli äitejä ja 17% (n=13) isiä. Leikki-ikäisistä lapsista oli 54% (n=41) poikia ja 46% (n=35) tyttöjä, joista 43% (n=33) oli 4-5-vuotiaita, 41% (n=31) oli 6-vuotiaita ja 16% (n=12) oli 1- 3-vuotiaita.

Kyselylomakkeessa oli esitetty vanhempien arvio heidän omasta media- ja tietotekniikan osaamisesta, 57%:lla (n=41) oli hyvä taso, 25%:lla (n=19) kohtuullinen, 17%:lla (n=13) oli erinomainen ja 1% (n=1) arvioi huonoksi. Kysymyksessä oli kerrottu, mitä tietoteknisellä osaamisella tarkoitetaan, esimerkiksi erilaisten mediavälineiden käyttö, tietokoneohjelmat, nettisivustot ja erilaisten sovellusten käyttö.

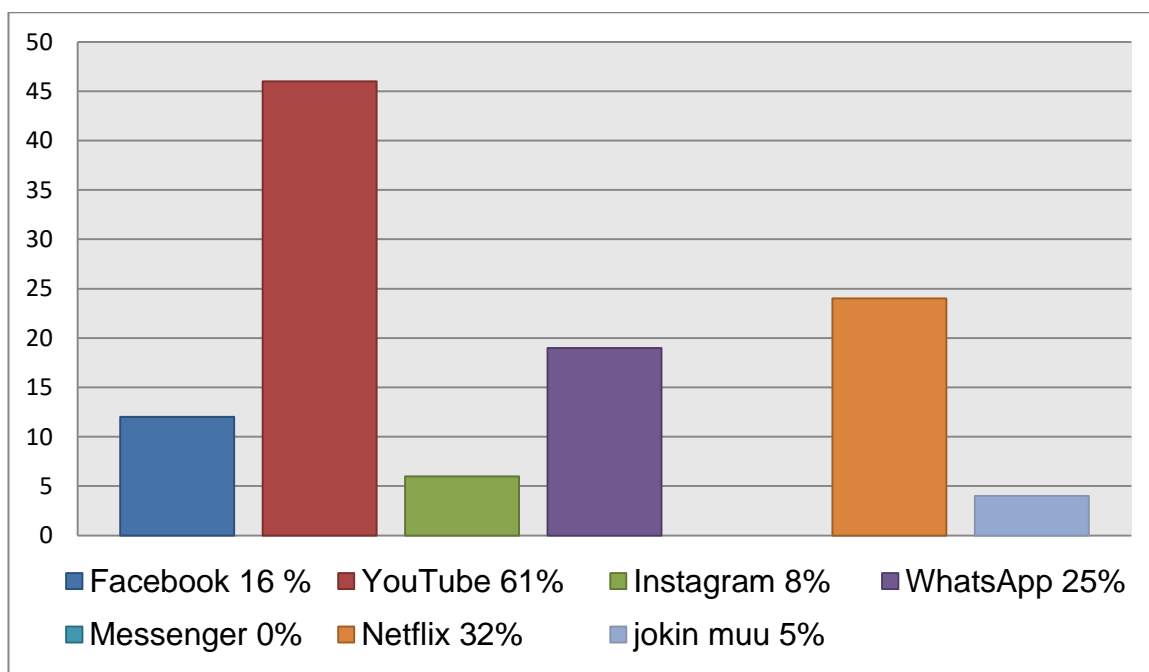
6.2 Leikki-ikäisen lapsen median käytön muodot

Leikki-ikäiset lapset käyttävät enimmäkseen mediaa lastenohjelmien ja elokuvien katseluun 97% (n=74), musiikin kuuntelemiseen 82% (n=62), pelaamiseen 70% (n=53), kirjojen katseluun/ lukemiseen 66% (n=50), tiedonhakuun 7% (n=5) sekä muihin sosiaalisen median sovelluksiin oli 1% (n=1) lapsista. Lasten kehitystä tukevia sovelluksia käyttää 43% (n=33) vastanneista. (Kuvio 1)

Kuvio 1. Leikki-ikäisen mediavälineiden käyttötarkoitukset

Lasten keskuudessa suosituimmat sosiaalisen median palvelut ovat Youtube 61% (n=46), Netflix 32% (n=24), WhatsApp 25% (n=19), Facebook 16% (n=12), 8% (n=6) Instagram ja 5% (n=4) vastasi jokin muu palvelu. (Kuvio 2)

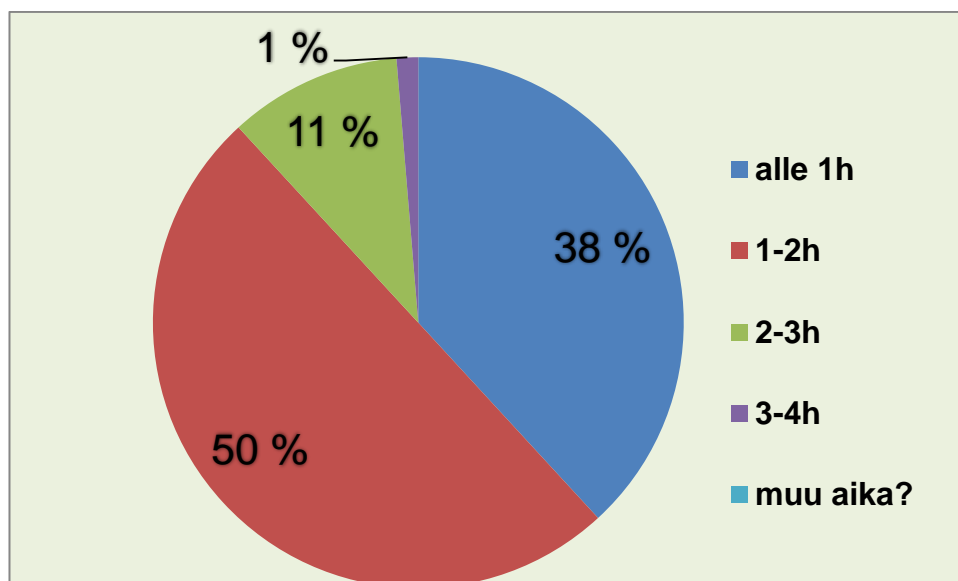
Kuvio 2. Lasten sosiaalisen median palveluiden kiinnostuksena kohteet

Seuraava kysymys koskien mediavälineitä oli monelta vanhemmalta jäänyt vastaamatta, sillä leikki-ikäisillä lapsilla ei ole ilmeisesti omaa puhelinta, eikä pelikonsolia tai tietokonetta. Vastauksista selvisi, että heidän lapsillaan 17% (n=13) on käytössä oma tabletti, oma televisio on 16%:lla (n=12), tilattu lehti on 13%:lla (n=10), oma kännykkä 12% (n=9), sekä 12%:lla (n=9) on käytössään oma pelikonsoli ja oma kamera omistavat 9% (n=7) lapsista. Tutkimuksesta kävi ilmi, että leikki-ikäisillä lapsilla ei ollut kenellekään vielä omaa tietokonetta.

Lapset, joilla on oma kännykkä käytössä, käyttää sitä eniten 30% (n=23) pelaamiseen, 22% (n=17) puhumiseen, 16% (n=12) lapsesta käyttää kännykkää valokuvaukseen, 12% (n=9) käyttää kännykkää muuhun tarkoitukseen, viestejä lähettää vain 3% (n=2) lapsista. 17% (n=13) kirjoitti, ettei heidän lapsella ole vielä omaa puhelinta käytössään.

6.3 Leikki-ikäisen lapsen median käytön määrä

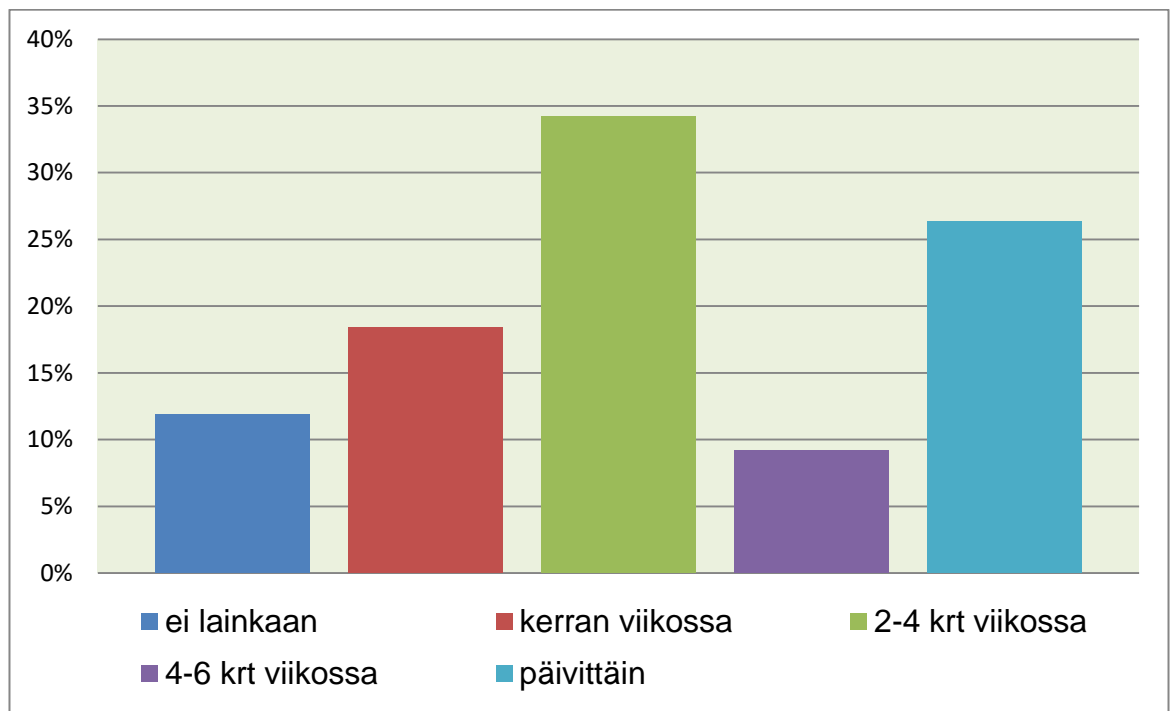
Kyselyn tuloksista kävi ilmi, että leikki-ikäisistä lapsista 50% (n=38) viettää aikaa median parissa keskimäärin n. 1-2 tuntia päivässä, 38% (n=29) on alle tunnin, 11% (n=8) on 2-3 tuntia päivässä ja 1% (n=1) vastanneista on kertonut viettävänsä 3-4 tuntia media-aikaa päivässä. (Kuvio 3)

Kuvio 3. Lasten päivittäinen median käyttö tunteina

Televisiolla on merkittävä rooli leikki-ikäisen lapsen elämässä, 47% (n=36) vastanneista kertoi, että heidän lapsensa viettää aikaa television äärellä alle tunnin, 46% (n=35) ovat 1-2 tuntia päivässä ja 7% (n=5) katsovat televisiota 2-3 tuntia.

Tietokonetta tai tablettia 34% (n=26) leikki-ikäisistä lapsista käyttää 2-4 kertaa viikossa, päivittäin 26% (n=20), kerran viikossa on 18% (n=14), 4-6 kertaa viikossa on 9%:lla (n=7). Lapsia, jotka ei käytä ollenkaan tablettia tai tietokonetta on 12% (n=9). (Kuvio 4)

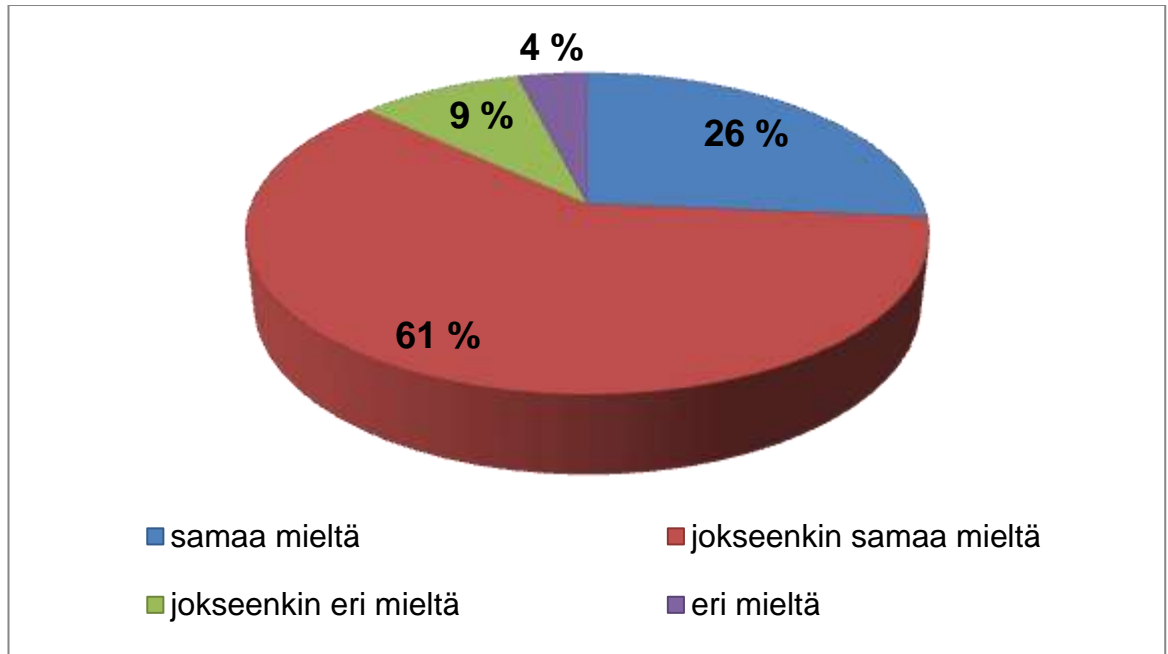
Kuvio 4. Leikki-ikäisen käyttämä tietokone/tabletti aika viikoittain

6.4 Vanhempien näkökulmat median vaikutuksesta lapseen

Kysyttäessä median sisällön kiinnostavuudesta, leikki-ikäisten lasten vanhemmista 50% (n=38) on samaa mieltä, 34% (n=26) on jokseenkin samaa mieltä, 11% (n=8) on jokseenkin eri mieltä ja 5% (n=4) on eri mieltä.

Väitteessä, että media on lapselle tärkeämpi kuin muut leikit, 55% (n=42) on täysin eri mieltä asiasta, 26% (n=20) on jokseenkin eri mieltä. Jokseenkin samaa mieltä 15% (n=11) ja samaa mieltä vastanneista on 4% (n=3).

61% (n=46) vanhemmista on jokseenkin samaa mieltä, että media on osa heidän arkea. 26% (n=20) vanhemmista on samaa mieltä tästä, 9% (n=7) jokseenkin eri mieltä ja 4% (n=3) on täysin eri mieltä. (Kuvio 5)

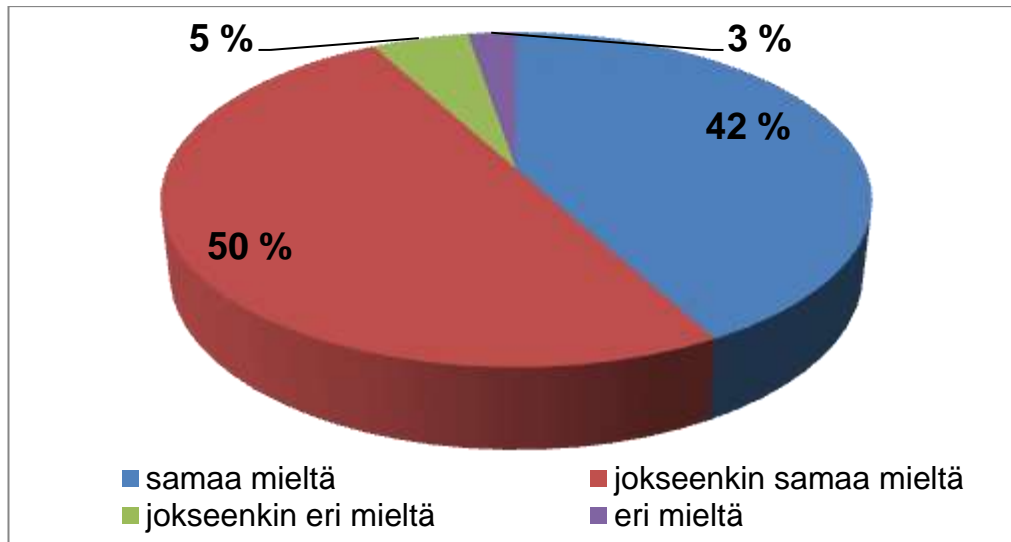

Kuvio 5. Median tärkeys leikki-ikäiselle

Kukaan ei ollut samaa mieltä siitä, että media on haitallista lapsensa kehitykselle, 37% (n=28) oli jokseenkin samaa mieltä, 38% (n=29) vastasi jokseenkin eri mieltä, ja 25% (n=19) oli täysin eri mieltä median haitallisuudesta.

70% (n=53) kertoo, ettei huomannut mitään erikoisia muutoksia lapsensa käytössä pelaamisen jälkeen, 21% (n=16) vastanneista huomasi lapsensa käytöksen muuttuneen pelaamisen jälkeen, ja 9% (n=7) ei osannut vastata tähän kysymyseen.

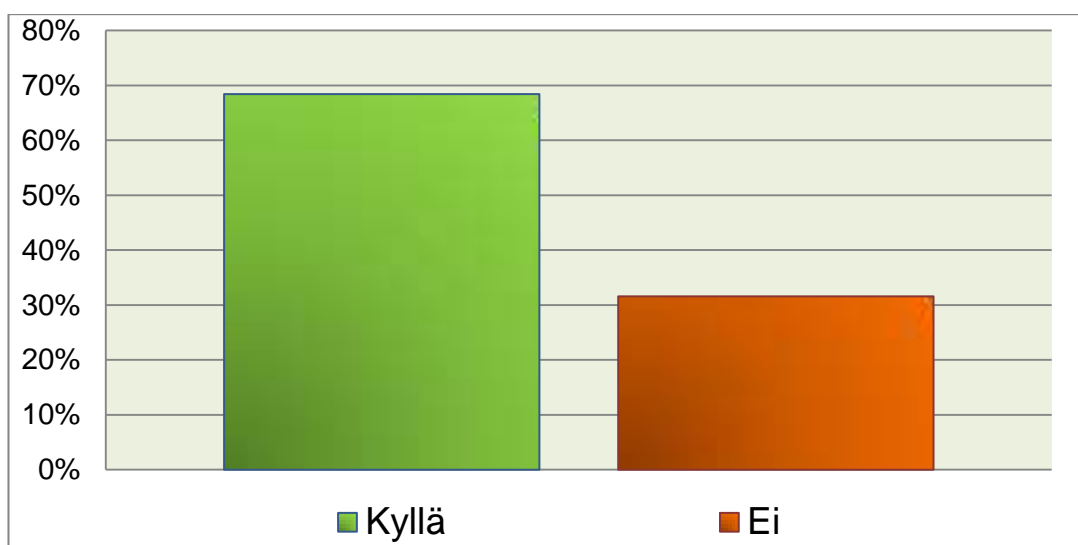
Media tuottaa lapselle iloa, 50% (n=38) jokseenkin samaa mieltä, 42% (n=32) on samaa mieltä, 5% (n=4) on jokseenkin eri mieltä ja 3% (n=2) on täysin eri mieltä. (Kuvio 6.)

Kuvio 6. Vanhempien arvio median tuottamasta ilosta lapselle

6.5 Vanhempien ohjaus lapsen median käyttöön

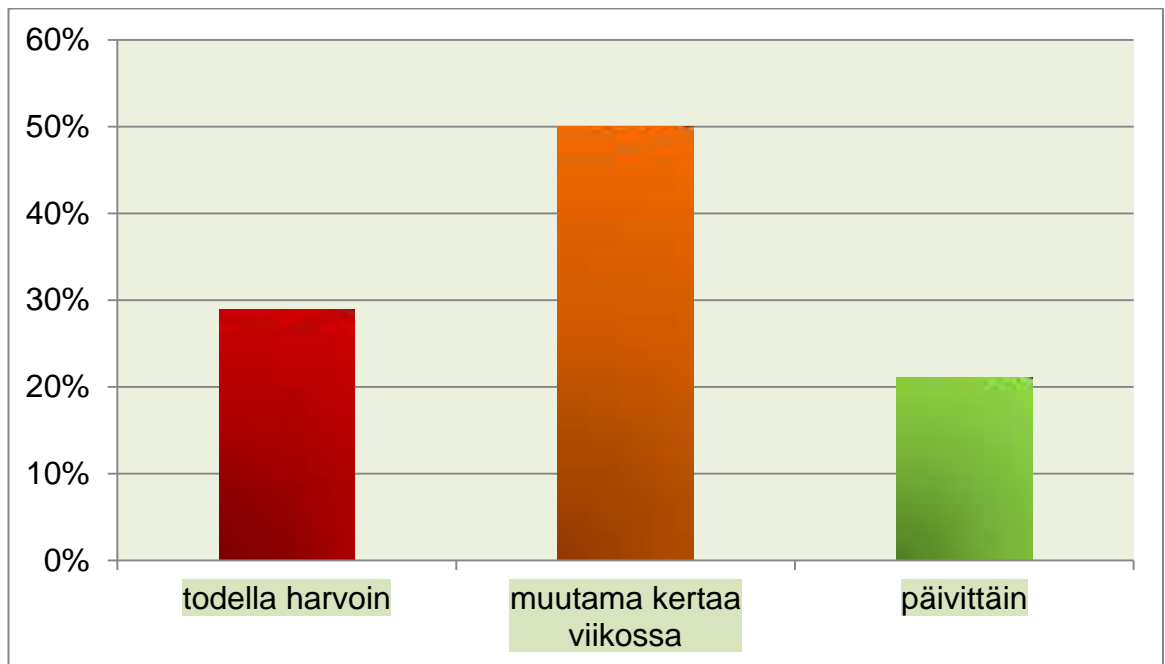
68% (n=52) vanhemmista ovat puhuneet lapsensa kanssa median turvallisesta käytöstä, kun taas 32%:lla (n=24) tämä keskustelu on jäänyt käymättä. (Kuvio 7) Vanhemmat kokevat, ettei heidän lapsensa vielä pärjää yksin median kanssa, 38% (n=29) on samaa mieltä, 25% (n=19) on jokseenkin samaa mieltä. 30% (n=23) vastanneista on jokseenkin sitä mieltä, että lapsi pärjää yksin median kanssa ja 7% (n=5) samaa mieltä tästä väittämästä.

Kuvio 7. Vanhempien ohjaus turvallisesta median käytöstä

51% (n=39) vanhemmista rajoittivat oman lapsensa kännykän käyttöä sovitulla yhteisillä säännöillä, 11% (n=8), puhelustoilla 3% (n=2), saldorajoituksella 3% (n=2), ja 33% (n=25) jätti vastaamatta tähän kysymykseen.

Kyselystä kävi ilmi, että suurin osa vanhemmista 50% (n=38) viettää yhteistä media-aikaa lapsensa kanssa muutaman kerran viikossa, 29% (n=22) vastanneista todella harvoin ja 21% (n=16) päivittäin. (Kuvio 8)

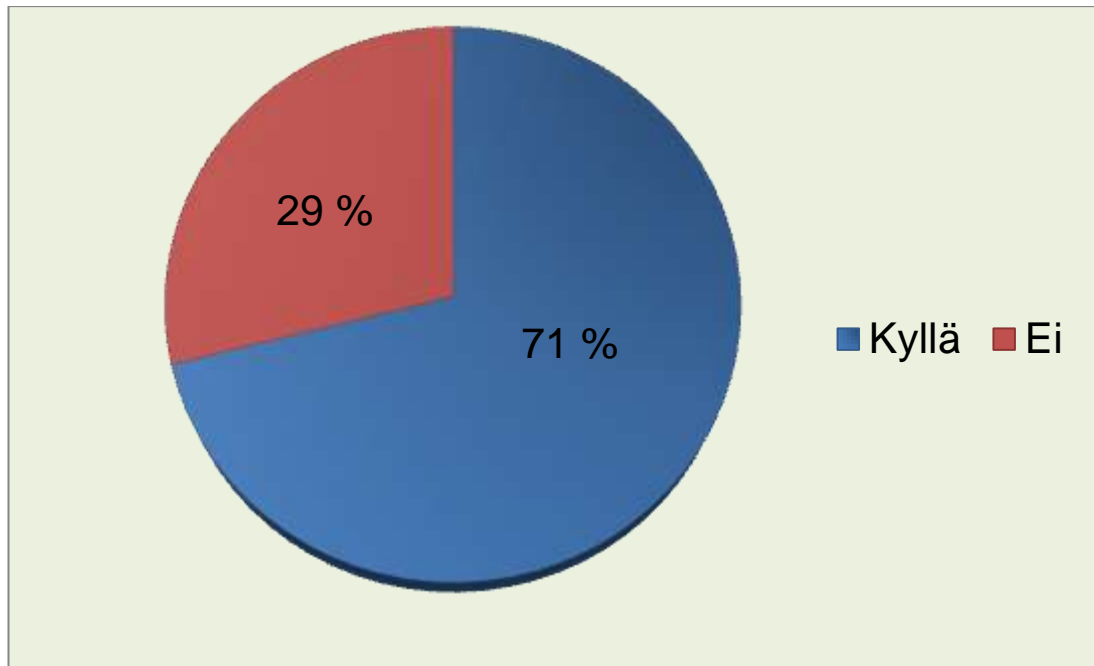

Kuvio 8. Vanhempien ja lasten yhteinen media-aika

92% (n=70) vanhemmista vastasi, että valvovat lapsensa pelaamista konsoleilla tai internetissä. 5% (n=4) vastanneista valvoo joskus ja 3% (n=2) ei ollenkaan.

85% (n=65) rajoittaa lapsensa internetin, tabletin tai älypuhelimien käyttöä, käyttämällä sisällön suodattimia, estämällä sivustoja ja rajoittamalla aikaa internetissä. 15% (n=11) ei käytä minkäänlaisia rajoituksia.

Lähes kaikki vanhemmat 97% (n=74) ottavat huomioon ikäraajat elokuvissa, tv-ohjelmissa ja peleissä, 3% (n=2) eivät olleet välittäneet niistä. Ikäraajat huomioivat vanhemmat, myös noudattavat useimmiten tarkasti ikärajasuosituksia 71% (n=54) ja 29% (n=22) vastanneista ei ole niin tarkkoja. (Kuvio 9)

Kuvio 9. Vanhempien ikärajasuositusten noudattaminen

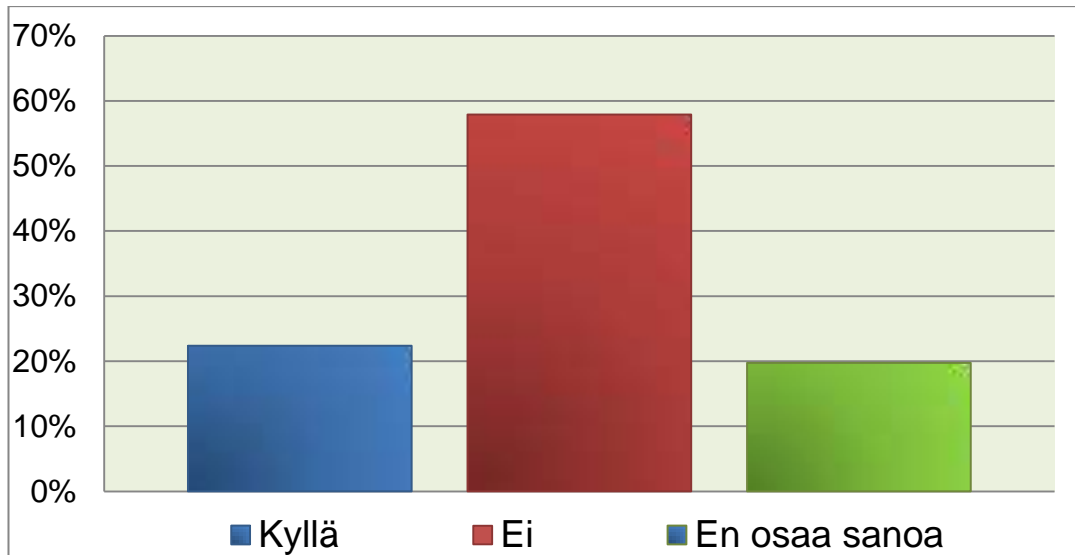
94% (n=71) vanhemmista oli puhunut lastensa kanssa median todellisuudesta, ja ettei kaikki, mitä lapset näkevät televisiossa tai internetissä, ole totta. 5% (n=4) vastanneista ei osannut vastata tähän kysymykseen. Ja 1% (n=1) vastasivat, etteivät ole puhuneet asiasta ollenkaan.

Kyselyssä 88% (n=67) ovat kertoneet, että keskustelevat lastensa kanssa median sisällöstä saaduista kokemuksista, 12% (n=9) eivät ole ottaneet puheeksi niitä.

67% (n=51) vanhemmista on sitä mieltä, että internetin vaaroista ei ole puhuttu liikaa, kuten tietoturva-asiat, sosiaaliset vaarat ja nettihuijaukset. 17% (n=13) ei osannut vastata ja 16% (n=12) on sitä mieltä, että internetin vaaroista on varoitettu liikaa.

6.6 Vanhempien odotukset terveydenhoitajan tuesta mediakasvatukseen

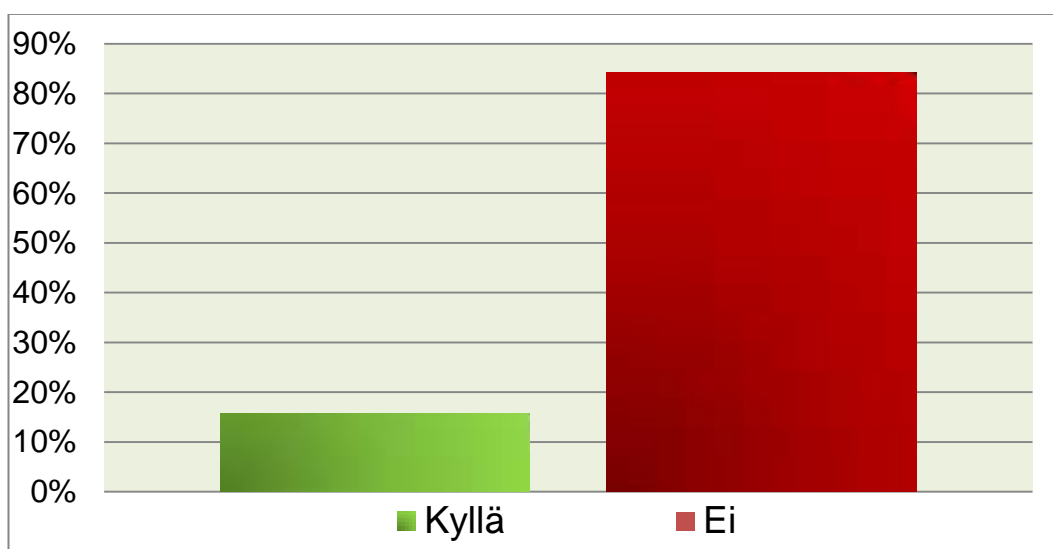
Kyselystä kävi ilmi, että 58 % (n=44) vastanneista kertoo, ettei neuvolan terveydenhoitaja ottanut media-aihetta puheeksi, 22 % (n=17) vanhemmista on keskustellut terveydenhoitajansa kanssa mediakasvatuksesta ja 20 % (n=15) ei osannut vastata tähän kysymykseen. (Kuvio 10)

Kuvio 10. Mediakasvatuksen puheeksiotto neuvolassa.

Vanhemmat, jotka ovat puhuneet neuvolassa lapsen median käytöstä, kertovat että ovat saaneet riittävästi tietoa median hyödyistä ja haitoista 91% (n=69), kun taas 9% (n=7) eivät koe saavansa tarpeeksi tietoa tästä aiheesta.

84% (n=64) vastanneista kokee, ettei terveydenhoitajan ole aiheellista keskustella heidän kanssa mediakasvatuksesta ja 16% (n=12) vanhemmista on sitä mieltä, että terveydenhoitajan olisi aiheellista ottaa mediakasvatuksen puheeksi heidän kanssaan. (Kuvio 11)

Kuvio 11. Vanhempjen kokema tarve keskustelulle mediakasvatuksesta.

Viimeinen kysymys lomakkeessa oli jäänyt useimmilla tyhjäksi. Siinä vanhempien piti kertoa omin sanoin, mitä tietoa tai neuvontaa he kaipaisivat median osa-alueista terveydenhoitajalta tai joltain muulta. Vastanneiden osuus oli 9 % (n=7). Osa näistä vanhemmista toivoo saavansa lisää tietoa lapsen turvallisesta median käytöstä, esimerkiksi ikärajasuosituksista, kehittävästä sivustoista lapselle, yleistä tietoa mediasta ja pelien vaikutuksista. Suurin osa tähän kysymykseen vastanneista vanhemmista kertoi, ettei tarvitse ulkopuolisen apua mediakasvatuksesta ja osaa itsekin hakea tietoa aiheesta.

Esimerkkejä vanhempien vastauksista tästä asiasta:

"Haluaisin lisää tietoa netin hyödyistä esim. opetuspeleistä lapsille, ja netin haitoistakaan ei koskaan puhuta liikaa. Nettimaailma kun muuttuu niin nopeasti"

"Kaipaisin esim. nettiosoitteita terveydenhoitajalta, missä olisi kivaa ja kehittävää puuhaa 5-vuotiaalle, ja nämä nettiositteet olisi jaossa kaikille lastenneuvolan asiakkaille"

"...kyllä yleisesti olisi tärkeää ottaa asia puheeksi siinä missä muut arjen asiat"

"Ikärajasuosituksista"

"Pelien ja muun median positiiviset ja negatiiviset vaikutukset lapsen kehitykseen. Mikä olisi hyvä "media-aika" päivää kohti lapselle"

".. ulkopuolisen sanominen/neuvominen/"valistaminen" auttaa usein vanhemman sanomista paremmin"

"Nykyään osataan itsekin hakea tietoa juuri sen median kautta itsestä"

7. POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

7.1 Tulosten tarkastelua ja johtopäätökset

Leikki-ikäisten lasten käytetyin mediaväline on tabletti. Verrattaessa tämän työn tuloksia Lasten Mediabarometriin 2013, 0-8-vuotiaiden mediankäyttö (Suoninen 2014, 13) tutkimuksiin havaitaan samankaltaisia tuloksia, että lasten yleisin mediaväline on tablettitietokone ja 17%:lla (n=13) leikki-ikäisestä lapsesta onkin käytössä oma tabletti kotona.

Kuvaohjelmien katselu, musiikin kuunteleminen ja pelaaminen ovat leikki-ikäisten keskeisiä median käyttötapoja. Tiedonhaku ja sosiaalisen median käyttö jää pienemmäksi tämän ikäryhmän kohdalla. Tutkimuksesta kävi ilmi, että leikki-ikäiset lapset 97% (n=74) käyttävät mediaa enimmäkseen lasten ohjelmien ja elokuvien katseluun. 82% (n=62) vastanneiden lapsista käyttää mediaa musiikin kuuntelemiseen. Kolmanneksi yleisin tapa käyttää mediaa on pelien pelaaminen tietokoneella, tabletilla tai puhelimella, vastanneista oli 70% (n=53). Neljänneksi suosituin median käyttötarkoitus 66% (n=50) leikki-ikäisten keskuudessa on kirjojen katseleminen tai lukeminen. Suoninen (2014, 70–71) kertoo, että internetin käyttö aloitetaan kuvaohjelmien katselulla jo alle 2-vuotiaana, ja nettipelien pelaaminen alkaa yleistyä 3–4-vuoden iässä, myös kuvaohjelmien katselu on ohittanut pelien pelaamisen internetin tärkeimpänä käyttötarkoituksena 0–8-vuotiaiden lasten keskuudessa. 90% yli 2-vuotiaista lapsista katsovat lähes päivittäin kuvaohjelmia television tai internetin kautta. Kuvaohjelmien katselemisen jälkeen lapset käyttävät internetiä lähinnä musiikin kuunteluun, toiseksi yleisin internetin käyttötapa 3-8-vuotiaiden lasten parissa oli myös nettipelien pelaaminen. Internetin hakukoneita tai verkkosanakirjoja käytti viikoittain 15 prosenttia 7–8-vuotiaista, mutta hyvin harva nuoremmissa lapsista. Tämä käy ilmi myös tässä työssä, vain 7% (n=5) leikki-ikäisestä käyttävät mediaa tiedonhakuun. (Suoninen 2014, 20–24, 26, 28.)

Leikki-ikäisillä lapsilla on hyvin monipuolista tietoa sosiaalisen median palveluista ja lasten keskuudessa suosikkisivusto on YouTube. Tutkimuksesta kävi ilmi, että 61% (n=46) leikki-ikäisistä tuntevat *YouTube:n* sivuston. Toiseksi

suosituin on *Netflix* 32%:lla. *WhatsApp*:n tarjoaman sovelluksen tietävät 25% leikki-ikäisistä. 16% lapsista tietää *Facebook* sivuston ja 8 % *Instagramin*. Verrattaessa tätä tulosta Suonisen (2014, 30) tutkimukseen löytyy myös identtisiä vastauksia, esim. että lasten selkeä suosikkisivusto on *YouTube*, jonka mainitsi 80% jonkin suosikkisivuston nimenneistä 0–2-vuotiaiden vanhemmista, myös puolet 3–8-vuotiaiden lasten vanhemmista mainitsi tämän.

Harvalla leikki-ikäisellä on käytössä oma kännykkä ja useimmiten he käyttävät vanhempien puhelinta, jolloin keskeinen tarkoitus on pelaaminen. Tämän työn tuloksesta selvisi, että vain 12% (n=9) leikki-ikäisistä lapsista omistaa oman kännykän, jonka ensisijainen käyttötarkoitus 30%:lla (n=23) on pelaaminen, 22% (n=17) käyttää sitä puhumiseen, 16% (n=12) lapsista ottaa valokuvia ja 3% (n=2) kirjoittaa viestiä. Lasten mediabarometrissa (2014, 42–45) kerrotaan, että vuodesta 2010 omat kännykät olivat yleistyneet 5–6-vuotiaiden keskuudessa, esimerkiksi vuonna 2010 oma kännykkä oli tämän ikäisistä joka kymmenennellä, mutta vuonna 2013 jo lähes joka viidennellä. Tutkimuksen mukaan huomattava osa lapsista saa käyttää vanhemman kännykkää, lähinnä pelaamiseen.

Vanhempien mielestä medially on myönteinen vaikutus lapseen, eikä siitä koeta olevan haittaa lapsen kehitykselle. Tutkimuksen perusteella selvisi, että vanhemmista 42% (n=32) kokevat, että media tuottaa lapselle iloa. Useimmat vanhemmat 61% (n=46) on jokseenkin sitä mieltä, että media on osa heidän arkea. Mediaa ei myöskään pidetty haitallisena lapsen kehitykselle. Teoriassa korostetaan, että media herättää erilaisia tunteita, jotka näkyvät lapsen leikeissä ja puheissa. Median seuraaminen tuo koko perheelle laadukasta yhdessäoloa, jossa jokainen perheen jäsen voi jakaa omaa kokemusta ja mielipidettä. (Niinistö & Ruhala 2006, 16, 27.)

Vanhemmista 55% (n=42) kertoo, että media ei ole korvannut lapsensa perinteisiä leikkejä, vaikka median tarjoama viihdevalikoima on runsas. Suurimmalla osalla lapsista 70% (n=53) pelien pelaaminen ei ,vanhempien mielestä, aiheuta mitään erikoisia muutoksia käyttäytymisessä. Kasvattajan oppaan (2014) mukaan lapsen pelaamiseen liittyy usein vahva toiminnan ja välittömän palkitsemisen suhde, joka voi koukuttaa. Vanhemman tehtävänä on opastaa pelaavaa lasta myös muiden

harrastusten pariin, jotta lapsi oppii tekemään myös asioita, jotka eivät palkitse välittömästi. (KAVI & MEKU 2014, 19.)

Vanhemmat osallistuvat aktiivisesti lapsensa mediakasvatukseen ja median turvallisen käyttöön. Suurin osa vastanneista 51% (n= 39), rajoittaa lapsensa kännykän käytön sovitulla säännöllä. Lisäksi tutkimuksessa kävi ilmi, että 92% (n=70) vastanneista kertoo valvovansa lapsensa pelaamista. Tutkimuksesta kävi ilmi, että useampien vanhempien mielestä 38% (n=29), heidän lapsensa ei pärjää yksin median kanssa. 50% (n=38) vastanneista, viettää yhteistä media-aikaa lapsensa kanssa muutaman kerran viikossa ja 21% (n=16) on päivittäin seuraamassa lapsensa puuhaa median parissa. Suonisen (2014, 33–34) mukaan lapset, jotka käyttivät internetiä viikoittain, heistä 71% käytti nettiä vanhemman kanssa vähintään kerran viikossa, josta ilmeni, että internetin käyttöseuraa kysyttäessä, niin nais- kuin miesvastaajistakin useimmat ilmoittivat lapsen käyttävän internetiä säännöllisesti enemmän ”toisen vanhemman” kanssa.

Vanhempien tulisi noudattaa ikärajasuosituksia entistä tarkemmin. Tuloksista kävi ilmi, että 97% (n=74) vanhemmista kertoo huomanneensa ikärajoja elokuvissa, televisio-ohjelmissa ja peleissä. Heistä 71% (n=54) noudattaa tarkasti ikärajasuosituksia lapsensa mediakasvatuksessa. Kasvattajan oppaan (2014, 4) mukaan lapsen ikään nähden sopimaton tai haitallinen mediasisältö voi aiheuttaa lapselle erilaisia pelon tunteita. Televisio-ohjelmien, digitaalisten pelien ja kuvaohjelmien ikäraajat varoittavat lapsen kehitykselle haitallisista sisällöistä, siksi vanhempien on otettava niitä huomioon.

Vanhemmat auttavat kuitenkin lapsiansa tulkitsemaan mediasisällöt oikein. 88% (n=67) vastanneista keskustelee lapsensa kanssa median kautta saadusta kokemuksesta. 94% (n=71) kertoo opettaneensa lapselle, etteivät kaikki mediasisällöt pidä paikkaansa. Joskus lapsi voi kokea netin tai television mediasisältöä pelottavaksi tai ahdistavaksi, joka saattaa jäädä vaivaamaan häntä. Useimmiten lapsi ei uskalla jakaa kokemuksiaan vanhemmilleen tai hän ei tiedä, miten kertoa asiasta. Syitä voi olla monenlaisia, kuten syyllisyyden tai häpeän tunne, pelko mahdollisesta rangaistuksesta tai lapsi ei halua huolestuttaa vanhempiaan. Vanhemman tehtävä on kuitenkin auttaa lasta käsittelemään kokemuksiaan ja tunteitaan. (KAVI & MEKU 2014, 12.)

Neuvolan terveydenhoitajan on otettava mediakasvatusta puheeksi jokaisen perheen kanssa. Tutkimuksessa kävi ilmi, että 58% (n=44) vastanneista ei ole keskustellut terveydenhoitajan kanssa tästä aiheesta ollenkaan, vaan 22% (n=17) kertoi puhuvansa neuvolassa lapsen mediakasvatuksesta. Vanhempia, jotka ovat käyneet tätä keskustelua neuvolassa, jopa 91% (n=69), kokevat saavansa riittävästi tietoa median hyödyistä ja haitoista. Tästä seuraa, että terveydenhoitajan on muistettava ottaa mediakasvatusta puheeksi jokaisen perheen kanssa, sillä vanhempien tietämys laajentuu myönteisesti.

Lastenneuvoloissa otetaan välittömästi esille lapsen mediakasvatusta, sen hyödyt ja vaarat, kun lapsi on täyttänyt kaksi vuotta. Myöhemmillä käynneillä terveydenhoitaja palaa aiheeseen, jossa keskustellaan mediakasvatuksesta lisää. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004, 207–209). Terveydenhoitaja voi keskustella mediakasvatuksesta vanhempien kanssa. Yhdessä he voivat selkeyttää ja vahvistaa mediaan liittyviä ajatuksia, lisäksi terveydenhoitaja voi antaa uusia ideoita ja vinkkejä arkeen. On hyvä ottaa puheeksi mediarajojen asettaminen, jossa vanhemmat voivat vaikuttaa median sisältöihin. (Niinistö & Ruhala 2006, 28.)

Suurin osa vanhemmista ei näe aiheelliseksi keskustella terveydenhoitajan kanssa mediakasvatuksesta. Terveydenhoitajan keskustelun tarve mediakasvatuksesta jäi kyselyvastausten perusteella hyvin vähäiseksi. 84% (n=64) vastanneiden vanhempien mielestä, terveydenhoitajan ei ole tarpeellista keskustella heidän kanssaan lapsensa mediakasvatuksesta. Tätä pohtiessa olen sitä mieltä, että terveydenhoitajan pitää antaa sellaista tietoa, josta vanhemmat eivät ole vielä tietoisia ja mitä vanhemmat voivat hyödyntää lapsensa kasvattamisessa. Tiedon pitäisi olla ajankohtaista, monipuolista ja vanhempien kiinnostusta tukevaa. Terveydenhoitaja voisi suositella hyviä mediapelejä, jotka voivat tukea lapsen kehitystä ja parantaa perheiden yhteistä ajanviettoa. Useimmat korostivat sitä, että osaavat itse hakea tietoa median kautta. 9% (n=7) kuitenkin kaipaisivat lisää tietoa terveydenhoitajalta mediakasvatuksen osa-alueista, kuten ikärajasuosituksista, pelien vaikutuksesta lapsen kehitykseen, sekä kehitystä tukevia ja opetuspelejä tarjoavia nettiosoitteita.

Mediakasvatus on tärkeä kasvatuksen osa-alue, jonka merkitys kasvaa päivittäin. Vanhemmat eivät välttämättä vielä osaa hahmottaa sen tärkeyttä kokonaisvaltaisesti ja uskovat pärjäävänsä omilla tiedoillaan. Olisi hyvä, jos terveydenhoitaja

ottaisi mediakasvatus-aiheen rutiiniksi perheiden kanssa keskustellessa. Vanhemmilla on suuri vastuu lapsensa mediakasvatuksessa, siksi on otettava huomioon ikäraja- ja ruutuaikasuosituksia, sillä ne vaikuttavat välittömästi leikki-ikäisen kehitykseen. Terveystenhoitajan kannattaa keskustella ja neuvoa vanhempia turvalliseen median käyttöön ja mediasisältöjen rajoittamiseen, lisäksi voi antaa luotettavia internet-osoitteita, jotka voisivat tukea vanhempien tietämystä mediakasvatuksesta.

Terveystenhoitajan tehtävänä on antaa ajankohtaista opastusta ja tukea vanhemmille mediakasvatukseen liittyen, esimerkiksi erilaisten nettisivujen ja oppaiden avulla. Tämä tarkoittaa sitä, että terveystenhoitajan oma tietämys on tästä asiasta pidettävä ajan tasalla. Työnantajan on järjestettävä koulutuksia, jotka voivat laajentaa terveystenhoitajan osaamista ja hyödyntää hänen työtään. Mediakasvatusaiheen tärkeyttä ei saisi laiminlyödä tai vähätellä sen merkitystä. Terveystenhoitajan on otettava mediakeskustelu rutiiniksi perheiden tapaamisessa. Terveystenhoitajan kannattaa kannustaa vanhempia olemaan aktiivisia ja kiinnostuneita lapsensa mediaelämästä, olisi myös hyvä keskustella median riskeistä, suosituksista ja sen turvallisuudesta. Tiedotusta ja neuvontaa olisi suositeltava antaa nykyistä paremmin neuvoloissa, erityisesti pienten lasten vanhemmille.

Vanhempien merkitys leikki-ikäisten lasten mediakasvatukselle on erittäin tärkeä, ja sen rooli on sitä suurempi, mitä pienemmästä lapsesta on kyse. Lapset ovat oikeutettuja turvalliseen mediaympäristöön, siksi vanhempien tehtävä on tukea lasta saamaan mukavia mediakokemuksia ja suojella lasta haitallisilta median sisällöiltä. Ajan mukaan vanhemman rooli muuttuu lapsensa valintojen tekijästä niiden ohjaajaksi, mikä edellyttää vanhemmalta hyvää tietotasoa kyseisestä asiasta. Vanhemman pitää tietää, millä tavoin hän voi tukea ja ohjata lapsensa median käyttöä.

Tutkimuksesta kävi ilmi, että leikki-ikäiset lapset käyttävät mediaa enimmäkseen kuvaohjelmien katselemiseen ja pelaamiseen, siksi ikärajasuositukset on otettava tarkasti huomioon. Vanhempien pitää olla tietoisia, mitä mediasisältöjä lapseensa kohdistuu ja käyttääkö lapsi mediavälineitä turvallisesti.

7.2 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimusetiikan näkökulmasta huonosti tehty tutkimus on epäeettinen. Tutkimuksen laatu ja sen esitetyt väitteet liittyvät tutkimuseetiikkaan. Väitteitä ei saa kutsua tieteellisenä tietona, jos ne on tehty huolimattomasti tai niitä yleistetään pätevyysalueen ulkopuolelle. Laadukas ja luotettava tutkimus vaatii tutkijalta jatkuvaa asioiden ja omantoiminnan tarkistamista, ajattelemista, kysymistä ja teoretisointia. Tutkijan on noudatettava tutkimuseetiikkaa koko tutkimusprosessin ajan. Tutkijan pitää ymmärtää oman ammatillisen vastuun ja pyrkiä saamaan mahdollisimman oikeat tulokset. (Lindblom-Ylänne ym. 2011, 139, 142.)

Hyvä tieteellinen käytäntö merkitsee tiedeyhteisön toimintatapojen noudattamista kuten rehellisyyttä, tarkkuutta ja huolellisuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa, niiden esittämisessä sekä tutkimusten ja niiden tulosten arvioinnissa. Tutkijan on osattava suunnitella, toteuttaa ja raportoida omaa tutkimusta yksityiskohtaisesti ja asetettujen vaatimusten edellyttämällä tavalla. Tutkijan on pyrittävä säilyttämään ja ylläpitämään tutkimustyön luottamusta. (Lindblom-Ylänne ym. 2011, 152–153.)

Aineiston keräämisessä ja käsittelyssä tutkijan on noudatettava tiettyjä eettisiä pelisääntöjä. Ensinnäkin tutkittavilla on oikeus saada tietää tutkimuksen luonteesta ja mihin heidän tietojansa käytetään. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tutkijan pitää kertoa tutkittaville mitä tutkitaan ja mitä halutaan selvittää. Toiseksi tutkimukseen osallistuminen on oltava vapaaehtoista, ketään ei pakoteta vastaamaan kysymyksiin, myös tämä koskee oppilaitoksia. Tutkimuksen lähtökohtana on ihmisarvon kunnioittaminen. Kolmanneksi aineiston keräämisellä ei saa aiheuttaa haittaa tutkittaville, tutkijan pitää huolehtia omien tutkimustapojen turvallisuudesta. (Lindblom-Ylänne ym. 2011, 126.)

Ennen aineiston keräämistä tutkijan pitää hankia tutkimuksen toteuttamiseen liittyvät lausunnot ja luvat. Tarvittavat luvat ja niiden myöntäjät vaihtelevat alueellisesti. Terveystieteellinen, asiakkaisiin tai potilaisiin kohdistuva tutkimus vaatii asianmukaisen eettisen lausunnon ja tutkimusluvan. Henkilötietolaki säätelee tutkimusaineistojen keräämistä ja säilyttämistä. Tutkijan on tärkeä ottaa huomioon aineiston säilyttäminen ja anonymisoiminen. Yleensä eettisten toimikuntien lausunnoissa

määritellään, missä aineisto säilytetään ja sen säilytysajan. (Lindblom-Ylänne ym. 2011, 126–127.)

Henkilötietojen käsittely on laillista silloin, kun tutkittavat henkilöt antavat siihen luvan. Tutkijan pitää saada tutkittavalta (tai hänen huoltajaltaan) tutkimusluvan tai niin sanottu informoidun suostumuksen, sen jälkeen kun tutkimuksen tarkoituksesta ja käytöstä on informoitu. Terveystieteellisessä tutkimuksessa tutkittavilta on vaadittava allekirjoitettu suostumus. (Lindblom-Ylänne ym. 2011, 126–127.)

Jo työn alkuvaiheessa tutkijan pitäisi pohdiskella tutkimuseettisyydestä, oman aiheen valinnasta ja sen merkitsevyydestä. Keskeiset tutkimustyön periaatteet sisältävät seuraavia asioita kuten toisten tekstiä ei plagioida, eikä tuloksia yleistetä kriittikittömästi tai kaunistella. Myös raportointi ei saa olla harhaanjohtavaa, eikä toisten tutkijoiden osuutta saa vähätellä. Hyvän tutkimuksen tekeminen vaatii tutkijalta eettisten kysymysten ymmärtämisen, sekä tutkimusaiheen on oltava merkitsevä yhteiskunnan kannalta. (Hirsjärvi ym. 2007, 24–27.)

Opinnäytetyötä tehdessäni otin eettiset periaatteet huomioon, kuten tutkimusjoukon yksityisyyden suojeleminen ja tietojen luottamuksellinen käsittely, ja että muiden tekstiä ei plagioida, myös lähdetiedot on merkitty selkeästi jokaisen käyttämäni lainauksen perään.

7.3 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimusprosessissa aineiston käsittely ja tulkinta on todella tärkeätä, jossa pyritään välttämään virheiden syntymistä. Tässä tapauksessa tutkijan pitää kriittisesti arvioida tehdyn tutkimuksensa luotettavuutta. Tutkimuksellisen opinnäytetyön laatua arvioidaan yleensä reliabiliteetin ja validiteetin avulla. (Hirsjärvi ym. 2007, 226.)

Reliabiliteetti tarkoittaa käytetyn menetelmän luotettavuutta. Määrällisiä tutkimusmenetelmiä käytettäessä reliabiliteetti on keskeinen tutkimuksen arvon mittari. Menetelmä voi olla luotettava, vaikka se antaisi epätarkan tuloksen, sillä mittaukseen sisältyy aina virheitä. Otokoko ja otantamenetelmä vaikuttavat tulosten luotettavuuteen. Tulokset ovat hyvin sattumanvaraisia, jos otokoko on hyvin pieni tai kato on liian suuri. Mikäli otos ei ole tarkka, silloin se ei anna tietoa koko perusjou-

kosta, vaan tietty ryhmä on yliedustettuna. Virhe voi syntyä jos perusjoukon luettelo ei ole ajan tasalla. Tutkimuksessa sattuu virheitä myös tietoja käsiteltäessä ja analysoitaessa. Tutkijan tehtävänä on käyttää vain omaan tutkimukseen sopivia menetelmiä. (Lindblom-Yläne ym. 2011, 129–134.)

Validiteetilla tarkoitetaan tulosten pätevyyttä. Sen avulla ilmaistaan, mitataanko ja tarkastellaanko sitä ilmiötä, jota sanottiin mitattavan. Validiteettia voidaan tarkastella sisäisenä ja ulkoisena validiteettina. Tutkimus on sisäisesti pätevä (validi), kun tutkimustulokset osoitetaan olevan perustellusti kyseisen tutkimusprosessin tulos, sekä tuloksiin ei ole vaikuttanut epäolennaiset tekijät. Arviointi kohdistuu tutkimuksessa valittuun teoreettiseen viitekehykseen, määriteltyihin käsitteisiin, aineiston keräämisen tapaan, aineiston keräämisessä käytettyihin kysymyksiin, tutkimiseen, tulkintaan, päättelyyn ja tuloksiin. Ulkoinen validiteetti puolestaan mittaa saatujen tulosten yleistettävyyttä. Yleensä minkä tahansa tiedon selvittämisen keskittyvää tutkimusta pidetään hyödyllisempänä, jos saatuja tuloksia voidaan soveltaa laajemminkin. (Lindblom-Yläne ym. 2011, 132–136.)

Opinnäytetyöni kyselylomakkeen (LIITE 2) olen pyrkinyt tekemään selkeäksi ja luotettavaksi. Kyselylomaketta olen esitellyt muutamalla tutkimukseen osallistumattomalla henkilöllä. Asetettuihin kysymyksiin on vastattu tarkoituksenmukaisesti, mikä viittaa, että tutkimukseni on validi. Koko työ on tehty rehellisesti. Tutkimus kuvaa leikki-ikäisen lapsen median käyttöä ja millä keinoin terveydenhoitaja voi tukea mediakasvatusta.

Opinnäytetyössäni on käytetty luotettavaa tietoa, myös koko prosessi on toteutettu eettisesti oikein ja huolellisesti. Vastatut nimettömät kyselylomakkeet (LIITE 2) ovat olleet ainoastaan minun käytössäni ja niitä on säilytetty asianmukaisesti. Mielestäni tutkimusjoukkoni oli tarpeeksi suuri ja vastanneiden määrä oli kattava, mikä kertoo työni luotettavuudesta ja pätevydestä. Työtä tehdessäni olen noudattanut eettisiä periaatteita.

7.4 Opinnäytetyö prosessina

Opinnäytetyö prosessina on ollut tarpeeksi haastavaa. Yksilötyönä toteutettuna työn kattavuus ja monipuolisuus tulee olemaan kokonaan omalla vastuulla, eikä saa toisen tutkijan mielipidettä, jolloin tutkimuksen näkökulma saattaa jäädä suppeaksi. Tiedonhaku ja tulosten analysointi vie paljon aikaa. Lähteiden kriittinen lukeminen ja luotettavan tiedon löytäminen edellyttää hyvää keskittymistä sekä pitkän aikavälin työskentelyä. Myönteisenä asiana on itsenäinen päätöksenteko ja sopivan aikataulun löytäminen.

Opinnäytetyön aiheen tutkiminen on tuntunut mielenkiintoiselta, sillä mediakasvatus ja sen tukeminen on ajankohtainen ja suhteellisen uusi käsite. Tulevana terveydenhoitajana tulen käsittelemään lasten mediakasvatusta työpaikasta riippumatta, joten teema on tärkeä. Koen, että tämän prosessin aikana olen kasvanut lisää tulevan ammatin kannalta kohti terveyden edistäjänä.

Opinnäytetyön prosessin aikana olen kokenut oppineeni paljon uutta tietoa leikkikäisestä lapsesta sekä mediakasvatuksesta, joista on valtavasti apua tulevan terveydenhoitajan työssä. Lisäksi opinnäytetyöprosessi on kehittänyt tieteellisen kirjoittamisen osaamistani sekä kirjallisten ohjeiden noudattamista.

Olen oppinut käyttämään erilaisia tietokantoja, lisäksi olen tutustunut uusiin sivustoihin, mediakasvatukseen ja lapsen kasvatukseen liittyen. Luotettavan tutkimustiedon hakeminen on yksi tärkeistä osaamistaidoista terveydenhoitajan työssä. Tulevana terveydenhoitajana tiedän, mistä kannattaa hakea ohjeita lapsen kasvatuksen tukemiseksi ja osaan neuvoa vanhempia.

7.5 Jatkotutkimusaiheet

Mediamaailma on jatkuvasti muuttumassa, sekä laitteiden ja sovellusten määrä lisääntyy jatkuvasti. Jo hyvin pienet lapset tietävät ja osaavat käyttää median palveluita paremmin kuin heidän vanhempansa. Tästä johtuen vanhempien pitää olla tarkkoja mediakasvatukseen liittyen, lisäksi pysyä ajan tasalla, ettei lapsi joutuisi kehitystä vaarantavaan tilanteeseen.

Jatkotutkimuksen tarpeena näkisin opinnäytetyön tulosten perusteella terveydenhoitajien tietotason parantamista mediakasvatukseen liittyen, jotta tulevaisuudessa he osaisivat opastaa vanhempia ja lapsia oikeanlaiseen mediakäyttöön. Olisi hyvä selvittää, kuinka neuvoloissa tuetaan mediakasvatusta, mitä tietoa jaetaan vanhemmille, mitä oppaita ja internetsivuja terveydenhoitajat käyttävät työssään.

LÄHTEET

- Haarala, P., Honkanen, H., Mellin, O.-K. & Tervaskanto- Mäentausta, T. 2015. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen tutkimus. 2., uudistettu painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. uud. p. Porvoo: Edita Publishing Oy
- Hermanson, E. 2012. Kotineuvola. Terveys syntymästä kouluikään. 1. painos. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- KAVI & MEKU. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin & mediakasvatus- ja kuvaohjelmayksikkö. 2014. Lapset ja media- kasvattajan opas. Co-funded by the European Union. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 23.11.2016]. Saatavana: https://kavi.fi/sites/default/files/documents/lapset_ja_media.pdf
- Koistinen, P., Ruuskanen, S. & Surakka, T. 2004. Lasten ja nuorten hoitotyön käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kupiainen, R., Vehmas, S. & Uusitalo, N. 2011. Naamatusten verkossa. Lasten ja nuorten mediaympäristön muutos, osa 2. Tampere: Juvenes Print Oy.
- Kylmänen, T. 2010. Mediomyllly. Kasvattajan opas esi- ja alkuopetukseen. Helsinki: Tammi.
- Lahikainen, A.-R., Mälkiä, T. & Repo, K. 2015. Media lapsiperheessä. Vantaa: Hansaprint Oy.
- Lindblom-Ylänne, S., Paavilainen, E., Pehkonen, L. & Ronkainen, S. 2011 Tutkimuksen voimasanat, 1. painos. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto. 2010. Mediatyökaluja varhaiskasvatukseen. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 30.4.2016]. Saatavana: <https://www.thl.fi/fi/web/lastenneuvolakasikirja/ohjeet-ja-tukimateriaali/terveysneuvonta/mediakasvatus>
- Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa. 2008. Stakes ja Opetusministeriön Mediainfo- hanke 2008. Iisalmi: Painotalo Seiska Oy.
- Mediataitokoulu. 2013. Mediakasvatus kuuluu kuvaan varhaiskasvatuksessa. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 30.4.2016]. Saatavana: <http://www.mediataitokoulu.fi/kuuluukuvaan.pdf>

- Merilampi, R-S. 2014. Mediakasvatuksen perusteet. Helsinki: BTJ Finland Oy.
- Meriranta, M. 2010. Mediakasvatuksen käsikirja. UNIPress ja kirjoittajat.
- Niinistö, H. & Ruhala, A. 2006. Opetusministeriön Mediamuffinssi- hanke. Mediometkaa! Mediakasvattajan käsikirja kaikilla mausteilla. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Niinistö, H., Ritokoski, M. & Ruhala, A. 2008. Mediometkaa! Mediakasvatus, eettisyys ja uskonnolliset ilmiöt, osa 3. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Opetushallitus ja Kerhokeskus- koulutyön tuki ry. 2009. Mediakasvatus. Esi- ja alkuopetuksessa, 1. painos. Helsinki: Aksidenssi Oy.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2004. Lastenneuvola lapsiperheiden tukena. Opas työntekijöille. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Suoninen, A. 2014. Lasten mediabarometri 2013. 0–8-vuotiaiden mediankäyttö ja sen muutokset vuodesta 2010. Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuja 75. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 23.11.2016]. Saatavana: <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/lastenmediabarometri2013.pdf>
- Taanila, A. 2014. Määrällisenaineiston kerääminen. [Verkkosivu]. Moniste. [Viitattu 6.3.2016]. Saatavana: <http://myy.haaga-helia.fi/~taaak/t/suunnittelu.pdf>
- Tarsalainen, A. 2015. Mediakasvatusta jokaiseen päivään. Slalli. Suomen lastenhoitoalan liiton jäsenlehti (5).
- Terveystieteiden tutkimuskeskus. 2010. Laki ajantasalla. Helsinki. 30.12.2010. [Viitattu 30.4.2016]. Saatavana: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326#a1326-2010>
- Valkonen, S. 2014. Mediakasvatus. THL 2016 – Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. [Verkkosivu]. Päivitetty 27.11.2014. [Viitattu 24.4.2016]. Saatavana: <https://www.thl.fi/fi/web/lastenneuvolakasikirja/ohjeet-ja-tukimateriaali/terveysneuvonta/mediakasvatus>
- Vasama, T. 1.12.2016. Tämä lasten nettielämästä pitää ainakin tietää, kertoo mediakouluttaja Inna-Pirjetta Lahti. Helsingin Sanomat. [Verkkolehtiartikkeli]. [Viitattu 23.11.2016]. Saatavana: <http://www.hs.fi> .Vaatii käyttöoikeuden.
- Vilén, M., Vihunen, R., Vartiainen, J., Sivén, T., Neuvonen, S. & Kurvinen, A. 2006. Lapsuus erityinen elämänvaihe. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Välikangas, H. 2016. Lapset median äärellä. Kauhajoki-lehti (14).

LIITTEET

LIITE1. Saatekirje

LIITE 2. Kyselylomake lasten vanhemmille

LIITE 3. Tiivistetyt tulokset

LIITE 1 Saatekirje

Hei!

Olen terveydenhoitaja-opiskelija Seinäjoen ammattikorkeakoulusta, ja teen opinnäytetyötä aiheenani ”Leikki-ikäisen lapsen mediakasvatuksen tukeminen”.

Opinnäytetyön tavoitteena on laajentaa ja kehittää omaa, vanhempien ja terveydenhoitajien tietoisuutta mediakasvatuksesta ja leikki-ikäisen lapsen median turvallisesta käytöstä. Tarkoitukseni on selvittää miten mediamaailma vaikuttaa leikki-ikäiseen lapseen, millainen tietämys mediasta on lapsilla ja heidän vanhemmillaan, sekä miten terveydenhoitaja ja vanhemmat voivat tukea leikki-ikäisen lapsen median turvallista käyttöä.

Opinnäytetyöni on tarkoitus olla valmis joulukuussa 2016, jonka jälkeen se julkaistaan Internetin Theseus- tietokannassa. Kyselyn vastaukset tulevat vain opinnäytetyön tekijän käyttöön, eikä tutkittavien nimiä tai muita tietoja julkisteta, tai luovuteta eteenpäin.

Ystävällisin terveisin: Viktoria Totska

LIITE 2 Kyselylomake vanhemmille

LAPSEN MEDIKASVATUKSEN TUKEMINEN

Kyselyllä kartoitetaan leikki-ikäisen lapsen mediakäyttöä, mediavalmiuksia sekä vanhempien ajatuksia mediakasvatuksesta ja sen turvallisesta käytöstä. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Kyselyn tulosten yhteenvetoa käytetään aineistona opinnäytetyössä. Tutkimuksen onnistumiselle on tärkeää, että pyrkisitte vastaamaan kaikkiin kysymyksiin mahdollisimman tarkasti.

Taustatiedot

1. **Vastaaja**
 - äiti
 - isä
 - muu, mikä?
2. **Lapsenne sukupuoli**
 - tyttö
 - poika
3. **Ikä**
 - 1-3v
 - 4-5v
 - 6v
4. **Arviointinne omasta media- ja tietoteknisestä osaamisestanne: (erilaiset mediavälineet, tietokoneohjelmat, nettisivustot, sovellukset)**
 - Erinomainen
 - Hyvä
 - Kohtuullinen
 - Huono

Media lapsen arjessa

5. **Minkälaista mediaa lapsenne käyttää?**
 - lasten ohjelmien/ leffojen katselu
 - musiikin kuunteleminen
 - kirjojen katselu / lukeminen
 - pelaaminen koneella / tabletilla / puhelimella

- sosiaalinen media
- tiedonhaku
- lasten kehitystä tukevat sovellukset

6. Onko lapsellanne käytössään oma

- kännykkä
- tabletti
- pelikonsoli
- tilattu lehti
- televisio
- kamera
- tietokone
- jokin muu mediaväline, mikä? _____

7. Lapsenne käyttää tietokonetta/ tablettia

- ei lainkaan
- kerran viikossa
- 2-4 kertaa viikossa
- 4-6 kertaa viikossa
- päivittäin

8. Montako tuntia päivässä lapsenne viettää aikaa median parissa?

- 0-1h
- 1-2h
- 2-3h
- 3-4h
- muu

9. Kuinka kauan lapsenne viettää aikaa television äärellä päivässä?

- 0-1h
- 1-2h
- 2-3h
- yli 3h

10. Mihin lapsenne käyttää kännykkää eniten?

- puhumiseen
- viesteihin
- pelaamiseen
- valokuvaukseen
- johonkin muuhun _____

11. Rajoitatko lapsenne kännykän käyttöä?

- sovitulla yhteisillä säännöillä
- saldorajoituksilla
- puheluestoilla
- jollain muulla tavalla, millä? _____

- 12. Lapsenne on kiinnostunut median sisällöistä**
- samaa mieltä
 - jokseenkin samaa mieltä
 - jokseenkin eri mieltä
 - eri mieltä
- 13. Media on lapsellenne tärkeämpi kuin muut leikit**
- samaa mieltä
 - jokseenkin samaa mieltä
 - jokseenkin eri mieltä
 - eri mieltä
- 14. Media on tavallinen osa arkeanne**
- samaa mieltä
 - jokseenkin samaa mieltä
 - jokseenkin eri mieltä
 - eri mieltä
- 15. Media on haitallista lapsenne kehitykselle**
- samaa mieltä
 - jokseenkin samaa mieltä
 - jokseenkin eri mieltä
 - eri mieltä
- 16. Media tuottaa lapsellenne iloa**
- samaa mieltä
 - jokseenkin samaa mieltä
 - jokseenkin eri mieltä
 - eri mieltä
- 17. Mitä sosiaalisen median palveluita lapsenne tietää?**
- Facebook
 - Youtube
 - Instagram
 - WhatsApp
 - Messenger
 - Netflix
 - jokin muu, mikä? _____

Mediakasvatus ja ohjaus

- 18. Oletteko puhunut lapsenne kanssa median turvallisesta käytöstä?**
- kyllä
 - ei

- 19. Lapsenne pärjää median kanssa yksin**
- samaa mieltä
 - jokseenkin samaa mieltä
 - jokseenkin eri mieltä
 - eri mieltä
- 20. Vietättekö lapsenne kanssa yhteistä aikaa median parissa?**
- todella harvoin
 - muutama kertaa viikossa
 - päivittäin

Median turvallinen käyttö

- 21. Valvotteko minkälaisia pelejä lapsenne pelaa konsoleilla (esim. Xbox, PS3) /Internetissä/tabletilla?**
- kyllä
 - ei
 - joskus
- 22. Rajoitatteko lastenne Internetin/tabletin/älypuhelimien käyttöä? (esim. sisällön suodattimet, estetyt sivustot, rajoitettu aika netissä)**
- kyllä
 - ei
- 23. Oletteko huomannut ikärajoja elokuvissa, tv-ohjelmissa ja peleissä?**
- kyllä
 - ei
- 24. Noudatatteko tarkasti ikärajasuosituksia?**
- kyllä
 - ei
- 25. Oletteko opettanut lapsille, että kaikki, mitä hän lukee tai näkee (televisiossa/ Internetissä) ei ole totta?**
- kyllä
 - ei
 - en osaa sanoa
- 26. Onko mielestänne varoitettu liikaa Internetin vaaroista? (esim. tietoturva, sosiaaliset vaarat, nettihuijaukset)**
- kyllä
 - ei
 - en osaa sanoa
- 27. Keskusteletteko lapsenne kanssa median kautta saadusta kokemuksesta?**
- kyllä
 - ei

28. Oletko huomannut erikoisia muutoksia lapsenne käyttäytymisessä pelaamisen jälkeen?
- kyllä
 - ei
 - en osaa sanoa

Mediakasvatus lastenneuvolassa

29. Onko neuvolan terveydenhoitajanne ottanut joskus mediakasvatus-aiheen puheeksi?
- kyllä
 - ei
 - en osaa sanoa
30. Tuntuuko että olette saanut riittävästi tietoa median hyödyistä/haitoista?
- kyllä
 - ei
31. Olisiko terveydenhoitajan tarpeellista keskustella kansanne lapsenne mediakasvatuksesta?
- kyllä
 - ei
32. Kerro omin sanoin, mistä median osa-alueesta kaipaisitte tietoa ja neuvontaa terveydenhoitajalta/ joltain muulta?

Kiitos vastauksista!

Palautathan lomakkeet lasten hoitajallenne 07.10.2016 mennessä.

Lisätietoa mediakasvatuksesta löytyy esim. osoitteesta:

<http://www.mll.fi/kasvattajille/mediakasvatus/aineistot/varhaiskasvattajille/>

LIITE 3 TIIVISTETYT TULOKSET

LAPSEN MEDIAKASVATUKSEN TUKEMINEN

Taustatiedot

1. Vastaaja

- äiti **83 % (n=63)**
- isä **17 % (n=13)**
- muu, mikä?

2. Lapsenne sukupuoli

- tyttö **46 % (n=35)**
- poika **54 % (n=41)**

3. Ikä

- 1-3v **16 % (n=12)**
- 4-5v **43 % (n=33)**
- 6v **41 % (n=31)**

4. Arviointinne omasta media- ja tietoteknisestä osaamisestanne: (erilaiset mediavälineet, tietokoneohjelmat, nettisivustot, sovellukset)

- Erinomainen **17 % (n=13)**
- Hyvä **57 % (n=43)**
- Kohtuullinen **25 % (n=19)**
- Huono **1 % (n=1)**

Media lapsen arjessa

5. Minkälaista mediaa lapsenne käyttää?

- lasten ohjelmien/ leffojen katselu **97 % (n=74)**
- musiikin kuunteleminen **82 % (n=62)**
- kirjojen katselu / lukeminen **66 % (n=50)**

- pelaaminen koneella / tabletilla / puhelimella **70 % (n=53)**
- sosiaalinen media **1 % (n=1)**
- tiedonhaku **7 % (n=5)**
- lasten kehitystä tukevat sovellukset **43 % (n=33)**

6. Onko lapsellanne käytössään oma

- kännykkä **12 % (n=9)**
- tabletti **17 % (n=13)**
- pelikonsoli **12 % (n=9)**
- tilattu lehti **13 % (n=10)**
- televisio **16 % (n=12)**
- kamera **9 % (n=7)**
- tietokone **0 %**
- jokin muu mediaväline, mikä?

7. Lapsenne käyttää tietokonetta/ tablettia

- ei lainkaan **12 % (n=9)**
- kerran viikossa **18 % (n=14)**
- 2-4 kertaa viikossa **34 % (n=26)**
- 4-6 kertaa viikossa **9 % (n=7)**
- päivittäin **26 % (n=20)**

8. Montako tuntia päivässä lapsenne viettää aikaa median parissa?

- 0-1h **38 % (n=29)**
- 1-2h **50 % (n=38)**
- 2-3h **11 % (n=8)**
- 3-4h **1 % (n=1)**
- muu

9. Kuinka kauan lapsenne viettää aikaa television äärellä päivässä?

- 0-1h **47 % (n=36)**
- 1-2h **46 % (n=35)**
- 2-3h **7 % (n=5)**
- yli 3h **0 %**

10. Mihin lapsenne käyttää kännykkää eniten?

- puhumiseen **22 % (n=17)**
- viesteihin **3 % (n=2)**
- pelaamiseen **30 % (n=23)**
- valokuvaukseen **16 % (n=12)**
- johonkin muuhun **12 % (n=9)**

11. Rajoitatko lapsenne kännykän käyttöä?

- sovituilla yhteisillä säännöillä **51 % (n=39)**
- saldorajoituksilla **3 % (n=2)**
- puhelustoilla **3 % (n=2)**
- jollain muulla tavalla, millä? **11 % (n=8)**

12. Lapsenne on kiinnostunut median sisällöistä

- samaa mieltä **50 % (n=38)**
- jokseenkin samaa mieltä **34 % (n=26)**
- jokseenkin eri mieltä **11 % (n=8)**
- eri mieltä **5 % (n=4)**

13. Media on lapsellenne tärkeämpi kuin muut leikit

- samaa mieltä **4 % (n=3)**
- jokseenkin samaa mieltä **15 % (n=11)**
- jokseenkin eri mieltä **26 % (n=20)**
- eri mieltä **55 % (n=42)**

14. Media on tavallinen osa arkeanne

- samaa mieltä **26 % (n=20)**
- jokseenkin samaa mieltä **61 % (n=46)**

- jokseenkin eri mieltä **9 % (n=7)**
- eri mieltä **4 % (n=3)**

15. Media on haitallista lapsenne kehitykselle

- samaa mieltä **0 %**
- jokseenkin samaa mieltä **37 % (n=28)**
- jokseenkin eri mieltä **38 % (n=29)**
- eri mieltä **25 % (n=19)**

16. Media tuottaa lapsellenne iloa

- samaa mieltä **42 % (n=32)**
- jokseenkin samaa mieltä **50 % (n=38)**
- jokseenkin eri mieltä **5 % (n=4)**
- eri mieltä **3 % (n=2)**

17. Mitä sosiaalisen median palveluita lapsenne tietää?

- Facebook **16 % (n=12)**
- Youtube **61 % (n=46)**
- Instagram **8 % (n=6)**
- WhatsApp **25 % (n=19)**
- Messenger **0 %**
- Netflix **32 % (n=24)**
- jokin muu, mikä? **5 % (n=4)**

Mediakasvatus ja ohjaus

18. Oletteko puhunut lapsenne kanssa median turvallisesta käytöstä?

- kyllä **68 % (n=52)**
- ei **32 % (n=24)**

19. Lapsenne pärjää median kanssa yksin

- samaa mieltä **7 % (n=5)**
- jokseenkin samaa mieltä **30 % (n=23)**

- jokseenkin eri mieltä **25 % (n=19)**
- eri mieltä **38 % (n=29)**

20. Vietättekö lapsenne kanssa yhteistä aikaa median parissa?

- todella harvoin **29 % (n=22)**
- muutama kertaa viikossa **50 % (n=38)**
- päivittäin **21 % (n=16)**

Median turvallinen käyttö

21. Valvotteko minkälaisia pelejä lapsenne pelaa konsoleilla (esim. Xbox, PS3) /Internetissä/tabletilla?

- kyllä **92 % (n=70)**
- ei **3 % (n=2)**
- joskus **5 % (n=4)**

22. Rajoitatteko lastenne Internetin/tabletin/älypuhelimien käyttöä? (esim. sisällön suodattimet, estetyt sivustot, rajoitettu aika netissä)

- kyllä **85 % (n=65)**
- ei **15 % (n=11)**

23. Oletteko huomannut ikärajoja elokuvissa, tv-ohjelmissa ja peleissä?

- kyllä **97 % (n=74)**
- ei **3 % (n=2)**

24. Noudatatteko tarkasti ikärajasuosituksia?

- kyllä **71 % (n=54)**
- ei **29 % (n=22)**

25. Oletteko opettanut lapsille, että kaikki, mitä hän lukee tai näkee (televisiossa/ Internetissä) ei ole totta?

- kyllä **94 % (n=72)**
- ei **1 % (n=1)**
- en osaa sanoa **5 % (n=4)**

26. Onko mielestänne varoitettu liikaa Internetin vaaroista? (esim. tietoturva, sosiaaliset vaarat, nettihuijaukset)

- kyllä **16 % (n=12)**

- ei **67 % (n=51)**
- en osaa sanoa **17 % (n=13)**

27. Keskusteletteko lapsenne kanssa median kautta saadusta kokemuksesta?

- kyllä **88 % (n=67)**
- ei **12 % (n=9)**

28. Oletko huomannut erikoisia muutoksia lapsenne käyttäytymisessä pelaamisen jälkeen?

- kyllä **21 % (=16)**
- ei **70 % (n=53)**
- en osaa sanoa **9 % (=7)**

Mediakasvatus lastenneuvolassa

29. Onko neuvolan terveydenhoitajanne ottanut joskus mediakasvatus-aiheen puheeksi?

- kyllä **22 % (n=17)**
- ei **58 % (=44)**
- en osaa sanoa **20 % (n=15)**

30. Tuntuuko että olette saanut riittävästi tietoa median hyödyistä/haitoista?

- kyllä **91 % (n=69)**
- ei **9 % (n=7)**

31. Olisiko terveydenhoitajan tarpeellista keskustella kansanne lapsenne mediakasvatuksesta?

- kyllä **16 % (n=12)**
- ei **84 % (n=64)**

32. Kerro omin sanoin, mistä median osa-alueesta kaipaisitte tietoa ja neuvontaa terveydenhoitajalta/ joltain muulta?